

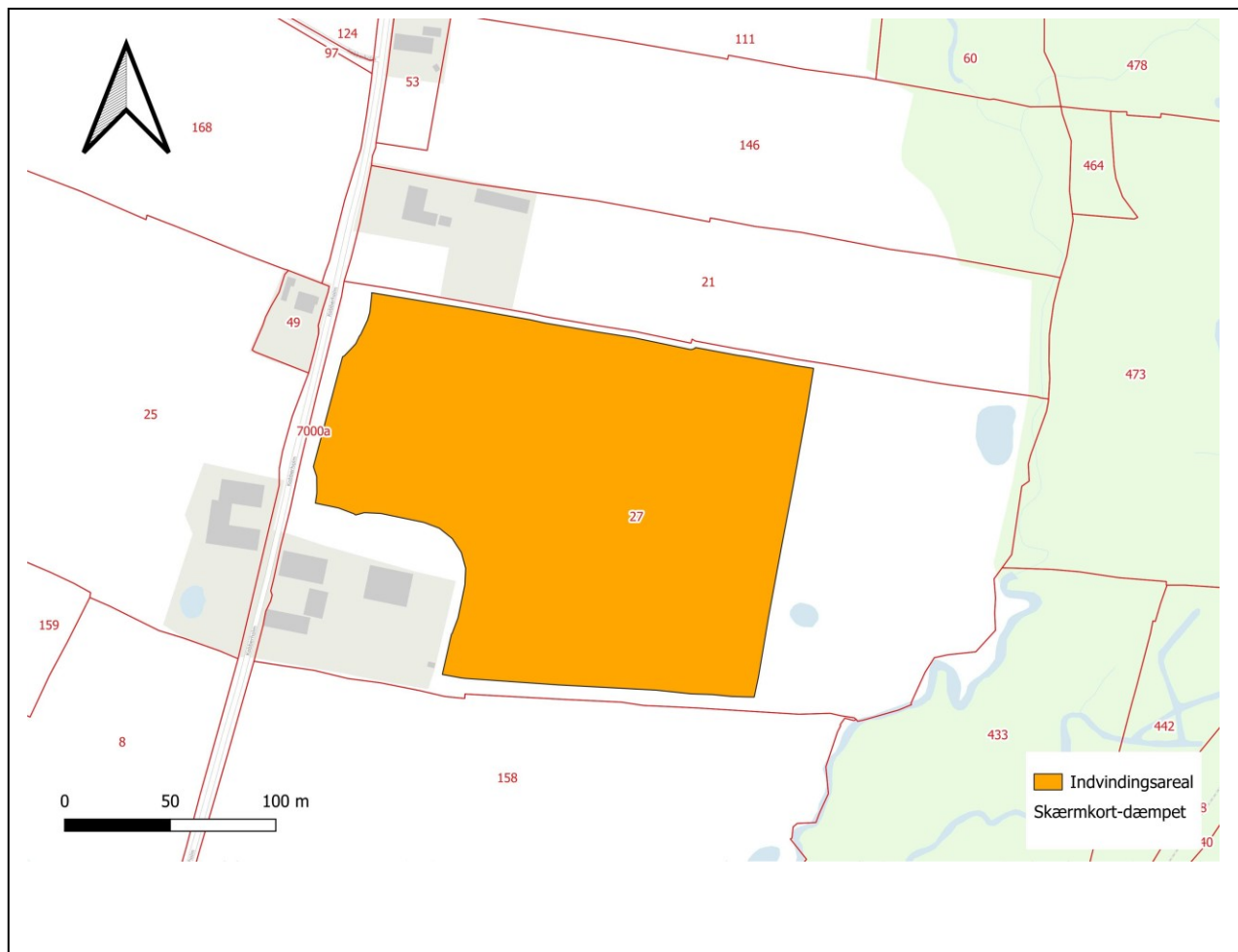
I/S Lertranskøb
Att: Peter Christensen
Amtsvejen 23, Nybøl
6400 Sønderborg
CVR-nr. 10033098

Klima og Ressourcer
Kontaktperson: Emma Zachariassen
E-mail: emza@rsyd.dk
Direkte tlf.: 2920 1940
KS: MCH «Adresseblok»
Dato: 19.05.2025
Sagsnr.: 24/20598
ID-nr. (RIT): 540-038

Skabelonversion: 10.4

TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅ- STOFINDVINDING

af rødbrændende ler gældende til den 19. maj 2035 på matr.nr. 27 Bojskov Ullerup
i Sønderborg Kommune.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Afgørelse.....	4
1.1	Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding	4
1.2	Før tilladelsen tages i brug.....	5
1.3	Ejerforhold	6
2	Sagens baggrund.....	6
2.1	Ansøgningens indhold	6
2.2	Beskrivelse	7
3	Vilkår	8
3.1	Omfang af retten til at indvinde.....	8
3.2	Drift.....	9
3.3	Adgangsforhold og afstande	11
3.4	Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.	13
3.5	Efterbehandling m.m.	14
4	Generelle bestemmelser	16
4.1	Tilsyn.....	16
4.2	Tinglysning af efterbehandlingsvilkår.....	16
4.3	Arkæologi.....	17
4.4	Råstofafgift.....	17
4.5	Underretning ved konkurs, overdragelse af rettigheder mv.	17
4.6	Indberetning af indvunden mængde.....	17
4.7	Indberetning til GEUS	18
4.8	Tilførsel af jord	18
4.9	Miljølovgivning i øvrigt	18
4.10	Forsyningsledninger	18
5	Sikkerhedsstillelse.....	18
6	Ansøgningsprocessen.....	19
6.1	Myndighedshøring	19
6.2	Miljøvurderingsloven.....	21
6.3	Partshøring.....	21
7	Regionens vurdering af sagen.....	23
7.1	Lovgrundlag.....	24
7.2	Gennemgang af hensyn og vurderinger	24
8	Klagevejledning og underretning.....	36

8.1	Klagevejledning	36
8.2	Underretning om afgørelsen.....	36
9	Bilag.....	38
	Bilag 1 Oversigtskort med lyslederkabel	39
	Bilag 2 Graveplan	40
	Bilag 3 Efterbehandlingsplan	41
	Bilag 4 VVM-screening	42
	Afgørelse om, at ansøgning om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding på matr.nr. 27 Bojskov, Ullerup i Sønderborg Kommune er ikke omfattet af krav om miljøvurdering (screeningsafgørelse)	42
	Afgørelse	42
	Begrundelse for afgørelsen	43
	Projektets karakteristika:.....	43
	Projektets placering:	44
	Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning:.....	45
	Partshøring.....	47
	Klagevejledning	49
	Offentliggørelse af afgørelsen	49
	Øvrigt	50
	Bilag 1 - Oversigtskort.....	51
	Skema til brug ved screening af projekter på bilag 2.....	52
	Projektets karakteristika	52
	Projektets placering.....	63
	Arten og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet	76
	Konklusion.....	79
	Bilag 5 Udtalelse fra museet.....	80

1 AFGØRELSE

Forud for meddelelse af denne tilladelse har regionen vurderet, hvilke vilkår, der skal fastsættes, samt foretaget en hensynsafvejning i henhold til råstoflovens § 3.

Der redegøres i afsnit 7 nærmere for afvejningen af hensyn samt vurderingen af hvilke vilkår, indvindingen kræver.

Afgørelsen er truffet på baggrund af:

- Råstofloven
- Miljøvurderingsloven
- Region Syddanmarks Råstofplan 2020
- Habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter)
- Habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter)
- Indsatsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter) og
- Forskrift for bygge- og anlægsprojekter, samt nedrivningsarbejder (støj og vibrationer) i Sønderborg Kommune 2008.
- Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder".

Øvrigt lovstof, som der henvises til i teksten:

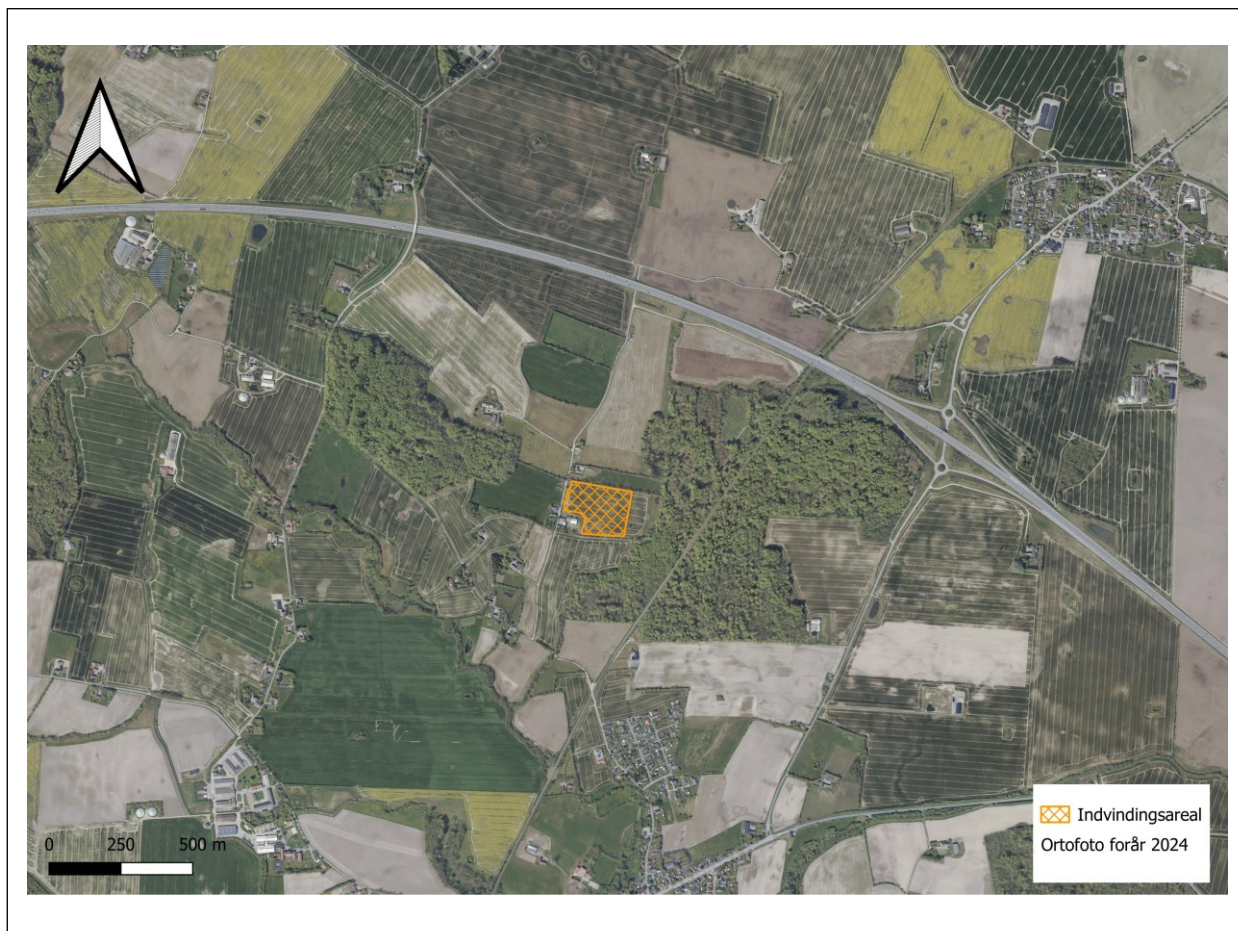
- Affalds- og råstofafgiftsloven
- Affaldsbekendtgørelsen
- Naturbeskyttelsesloven
- Jordforureningsloven
- Olie-tankbekendtgørelsen og
- Forvaltningsloven

Samtidige afgørelser fra andre myndigheder:

- Der er ikke meddelt andre afgørelser indenfor samordningen i råstofloven. Der skal meddeles en tilladelse til vejadgang, som ikke er en del af samordningen. Ansøger har oplyst, at ansøgningen om vejadgang ikke er sendt til Sønderborg Kommune endnu.

1.1 Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding

Region Syddanmark meddeler hermed tilladelse til indvinding af op til 10.000 m³ ler årligt på 3,2 ha af matr.nr. 27 Bojskov Ullerup i Sønderborg Kommune. Se oversigtskort herunder:

Oversigtskort over området.

Tilladelsen meddeles i medfør af råstoflovens § 7, stk. 1. Tilladelsen er betinget af vilkårene, som er stillet i medfør af råstoflovens § 10 og tilhørende forudsætninger.

Vilkårene er også bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der er sket tinglysning.

Såfremt hele ressourcen ikke er indvundet ved tilladelsens udløb, kan der ansøges om en ny tilladelse eller der kan ansøges om tilladelse til udvidelse eller ændring af indvindingsområdet.

Råstofftilladelsen kan tilbagekaldes af regionen i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene, jf. råstoflovens § 11.

Tilladelsen bortfalder jf. § 10, stk. 7, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter meddelelsen eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

1.2 Før tilladelsen tages i brug

Regionen skal give accept til at indvindingen påbegyndes herunder arbejdet med at afrømme overjord. Følgende forudsætninger skal være opfyldt:

- Klagefristen skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor skal klagefristen være udløbet før regionen kan give accept til indvinding.
- Sikkerhedsstillelse. Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af indvindingsarealet, se nærmere under kapitel 5.
- Afsættelse af indvindingsarealet jf. vilkår.
- Dispensationer og tilladelser uden for samordningspligten:
  - Ansøgning til adgangsvejen skal være indsendt og godkendt hos Sønderborg Kommune før tilladelsen kan tages i brug.

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse, skal indhentes separat.

1.3 Ejerforhold

Ifølge tingbogen står John Johannsen som ejer af matr.nr. 27 Bojskov Ullerup i Sønderborg Kommune. Ejer har givet samtykke ved underskrift på ansøgningen.

2 SAGENS BAGGRUND

2.1 Ansøgningens indhold

- I/S Lertranskøb har ansøgt om tilladelse til en årlig indvinding på op til 10.000 m³ rødbrændende ler på en del af matr.nr. 27 Bojskov Ullerup, ejet af John Johannsen. Det ansøgte område er 3,2 stort. Indvindingen vil foregå i gravekampagner på 1 uge af gangen, 2-3 uger om året. Disse må gerne ligge i forlængelse af hinanden.
- Der forventes at indvinde til ca. 1 meter under terræn og ikke under grundvandsspejlet.
- Indvindingen forventes påbegyndt i år 2025.
- Der ønskes følgende driftstider 07.00 til 16.00 mandag - fredag og der vil ikke foregå indvinding på lørdage, søndage og helligdage.
- Råstofferne påtænkes anvendt til teglfabrikation.
- Til indvindingen ønskes anvendt følgende maskiner: 1 stk. gravemaskine og 1 stk. dozer. Dozeren vil blive benyttet til afrømning af mulden og den afsluttende planering og gendudlægning af mulden. Der benyttes lejede maskiner og mandskab fra en entreprenør, så der er ikke opgivet et årligt forbrug af olie eller diesel, men der må forventes et årligt forbrug af ca. 440 liter diesel. Der vil ikke foregå service af maskinerne på projektarealet.
- Affald som genereres i forbindelse med aktiviteterne i råstofgraven vil være begrænset til husholdningsaffald, som medtages og bortskaffes af entreprenøren.

- Der ønskes adgang til råstofgraven ad Kobberholm. Adgangen er ikke ansøgt på tidspunktet for ansøgning om råstoftilladelse.
- Råstofgraven efterbehandles til landbrugsjord.

2.2 Beskrivelse

I/S Lertranskøb har søgt om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af rødbrændende ler på dele af matr. nr. 27 Bojskov Ullerup. Der søges om en 10-årig tilladelse på et 3,2 ha stort areal med en årlig indvinding på op til 10.000 m³ rødbrændende ler.

Det ansøgte areal er ikke udlagt som råstofgraveområde i Region Syddanmark Råstofplan 2020. Området er dog udlagt som graveområde for ler. Arealet ligger i Sønderborg Kommunes vestlige del, nær motorvejen og byerne Adsøl og Avnbøl. For råstofforekomsten er det beskrevet, at laget af rødler er ca. 0,8 meter tykt og ligger under muldlaget, som er 0,25 m tykt.

Der søges om driftstider i tidsrummet 07.00-16.00 mandage til fredage. Der vil ikke blive indvundet eller udleveret materiale lørdage, søndage og helligdage. Der søges om at indvinde i 3 uger om året. Indvindingen vil foregå i perioder med tørvejr, hvorfor de 3 uger vil være fordelt over sommerhalvåret. Resten af året vil der ikke foregå indvindingsaktiviteter.

Der vil blive indvundet råstoffer til ca. 1 meter under terræn, svarende til kote 25-19,5 DVR90. Der vil ikke foregå råstofindvinding under grundvandsspejlet. Grundvandsspejlet forventes at ligge ca. 1-2 meter under terræn ifølge hydrologisk informations- og prognosesystem¹.

Indvindingen vil foregå med 1 stk. gravemaskine, der også lægger råstoffet på lastbiler. Der vil også være en dozer til afrømning og efterbehandling. Der forventes at være 112 lastbiler dagligt i de perioder, hvor der indvindes. Der vil som udgangspunkt kun forefindes en lastbil ved arealet ad gangen. Der er ikke yderligere maskiner og materiel på det ansøgte areal. Gravemaskine og dozer tankes på nærmeste tankstation.

Transporten af råstoffer vil ske fra den vestlige del af matr. nr. 27 Bojskov Ullerup via Kobberholm. Vejadgang er ikke ansøgt hos kommunen endnu. Ansøger har oplyst, at der ansøges, når råstoftilladelsen er meddelt.

I ansøgningens efterbehandlingsplan fremgår det, at arealet skal efterbehandles til landbrug, at der vil blive genetableret dræn efter behov. Da der kun indvindes på den vestlige del af matriklen vil denne være en meter lavere end i dag, mens der ikke vil ske ændringer på den østlige del af matriklen der ligger udenfor projektområdet. Inden for det ansøgte området kan der, ifølge GIS-kort med grundvandsdata, i perioder med højt grundvandsspejl stå terrænnært grundvand. Der er ikke ansøgt om jordpåfyld, som kræver særskilt tilladelse efter §52 i jordforureningsloven. Det efterbehandlede areal vil forventeligt variere mellem

---

¹ Hydrologisk Informations- og Prognose System tilgås via hjemmesiden <https://hip.dataforsyningen.dk/#realtime/2/600000/6225000/0/b01/1134242174473/day/>

kote 24,5-19,5. Der vil ikke ske terrænuddjævning og de oprindelige terrænformer i landskabet vil blive fulgt bedst muligt.

3 VILKÅR

I dette afsnit fremgår vilkårene, der er tilknyttet tilladelsen. Vilkårene er som udgangspunkt stillet med hjemmel i råstofloven. Det fremgår, hvis de er stillet efter anden lovgivning.

3.1 Omfang af retten til at indvinde

1. Tilladelsen er gældende 10 år frem, hvorefter tilladelsen udløber. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Der må årligt indvindes op til 10.000 m³ rødbrændende ler.
3. Der skal stilles en sikkerhedsstillelse jf. kap 5 i denne tilladelse førend arbejdet må påbegyndes.
4. Det åbne areal, der graves i, må ikke overstige det åbne areal, som sikkerhedsstillelsen er beregnet på baggrund af; se nærmere i kap 5. Sikkerhedsstillelsen kan forventes genberegnet, reduceret eller øget, såfremt forudsætninger i grave- og efterbehandlingsplanen eller det åbne areal ændres.
5. Indvindingen skal ske inden for det indtegnede område (herefter kaldet indvindingsarealet), som fremgår af bilag 1. Der skal ske en løbende efterbehandling af de afgravede felter i samme takt som indvindingen skrider frem.
6. Grænsen for det område, der må graves i (indvindingsarealet), skal sættes af i marken efter nærmere aftale med regionen. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes, og skal sikres, så de ikke bliver beskadigede. Det kan f.eks. ske med betonringe.
7. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2. Eventuelle ændringer i graveplanen skal indsendes til regionen og godkendes skriftligt af regionen.
8. Til råstofindvinding, herunder efterfølgende behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner: En gravemaskine og en dozer. Afvigelser herfra kan kun ske efter forudgående skriftlig accept fra regionen.
9. Regionen skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem (dvs. hvilken virksomhed) der forestår indvindingen.

10. Driftsmedarbejdere, også de hyrede dagmedarbejdere, skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende grave- og efterbehandlingsplan.

3.2 Drift

11. Virksomheden skal før indvindingen af rødder påbegyndes hvert år, og for hver periode meddele opstart af indvindingen til Region Syddanmark, senest 2 uger inden indvindingen starter.
12. Virksomheden skal før muldafrømningen påbegyndes, hvert år og før hver periode meddele opstart til de nærmeste naboer, senest 2 uger før rødderindvindingen starter, med mindre andet er aftalt med naboerne. Kommunikationen kan være en seddel i postkassen, besked via mail eller telefon eller aftales direkte med naboerne.
13. For at beskytte naboer mod støj er der fastsat driftstider, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning Ekstern støj fra virksomheder (vejledning nr. 5/1984) og Sønderborgs Kommunes "forskrift for bygge- og anlægsprojekter, samt nedrivningsarbejder (støj og vibrationer)", 2008.

Råstofgravens driftstider er:

- a. Råstofindvinding og efterbehandling: mandag til fredag fra klokken 07.00-16.00, dog ikke på helligdage og juleaftensdag.
  - b. Udlevering og læsning kan ske i tidsrummet fra klokken 07.00-16.00 på hverdage.
  - c. Der må maksimalt indvindes rødder i 3 uger om året og der må kun udleveres samt læsses i de samme 3 uger, som der indvindes. Etableringsfasen medtælles i de 3 uger.
  - d. Der må ikke foregå indvinding i månederne fra oktober til og med februar.
  - e. I helt enkeltstående tilfælde kan det være nødvendigt at fravige de ovenstående definerede driftstider og -perioder inden for de tidsrum, hvor der er angivet støjgrænser i vilkår 13. Dette må kun ske med forudgående skriftlig accept fra regionen.
  - f. Efterbehandlingsfasen kan om nødvendigt vare ud over de ansøgte 3 ugers indvindingsdriftstid om året ved indvindingsophør. Dette må dog kun ske ved forudgående skriftlig accept fra regionen og kun i en periode på op til tre uger.
14. Etableringsfasen, indvindingsfasen og efterbehandlingsfasen må det ækvivalente støjniveau (det vil sige støjens middelværdi over et længere tidsrum: Om dagen 8 timer, om aftenen 1 time og om natten ½ time) fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nabobebyggelser:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag ²	07.00 – 16.00	70 dB (A) ²
Mandag – fredag ²	16.00-18.00	55 dB(A) ²
Mandag – fredag ³	07.00 – 18.00	55 dB (A) ³
Mandag – fredag	18.00 – 22.00	Ingen drift
Lørdag	07.00-14.00	Ingen drift
Lørdag	14.00-22.00	Ingen drift
Alle dage i natperioden	22.00-07.00	Ingen drift
Søndage og helligdage	07.00-22.00	Ingen drift

Grænseværdien er gældende i det mest støjbelastede punkt ved udendørs opholdsarealer højst 15 meter fra beboelse i det åbne land. Grænseværdierne er gældende overalt i områder til støjfølsom arealanvendelse.

Hvis regionen finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende støjvejledninger, og skal udføres af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen, jf. følgende liste: Godkendte laboratorier og enkeltpersoner

Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger og dokumentere, at grænseværdierne overholdes ved en efterfølgende kontrolmåling/-beregning udført af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

15. Virksomhedens drift må ikke give anledning til gener i form af tydeligt hørbare toner eller impulser, lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer, som efter regionens vurdering er væsentlige ved omgivende beboelser og øvrige typer opholdsrum. Regionen vil tage udgangspunkt i gældende vejledninger og retningslinjer ved vurderingen af, om der er tale om væsentlige gener.

Ved tilladelsens ikrafttrædelse gælder således følgende krav vedr. lavfrekvent støj og infralyd samt vibrationer (vægtet accelerationsniveau):

Anvendelse	Tidspunkt	Lavfrekvent støj (A-vægtet niveau: 10 – 160 Hz) $L_{pA,LF}$	Infralyd (G-vægtet lydniveau) L_{pG}
	18.00 – 07.00	20 dB	85 dB

² Denne støjgrænse gælder for 3 ugers råstofindvindings af rødler pr. år samt ved behov for en forlænget periode til efterbehandling af arealet i op til maksimalt 3 uger ved indvindingens ophør.

³ Denne støjgrænse gælder for alle øvrige uger om året.

Beboelsesrum, herunder i børneinstitutioner og lign.	07.00 – 18.00	25 dB	85 dB
Kontorer, undervisningslokaler og andre støjfølsomme rum	Alle tidspunkter	30 dB	85 dB
Øvrige rum i virksomheder	Alle tidspunkter	35 dB	90 dB
Anvendelse			KB-Vægtet accelerationsniveau L_{aw}
Boligområder (inkl. byzone) (hele døgnet) Boliger i blandet bolig-/erhvervsområde (centerområder - byzone eller landzone) samt jf. støjvejledningen boliger i det åbne land fra 18.00 – 07.00 Børneinstitutioner og lignende			75 dB
Boliger i blandet bolig-/erhvervsområde (centerområder – byzone eller landzone) samt. Jf. støjvejledningen og boliger i det åbne land (07.00 – 18.00) Kontorer, undervisningslokaler og lignende			80 dB
Erhvervsbebyggelse			85 dB

16. Hvis regionen finder det nødvendigt, skal indvinder for egen regning lade udføre målinger og beregninger samt dokumentere, at de vejledende grænseværdier for lavfrekvent støj, infralyd og/eller vibrationer er overholdte. Målinger og beregninger skal udføres af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen, jf. følgende liste: Godkendte laboratorier og enkeltpersoner.
17. Såfremt der er væsentlige gener eller de vejledende støjgrænser ikke overholdes, skal der træffes foranstaltninger til at nedsætte støjgener (f.eks. ved at forsyne båndtransportørens returløb med gummibeklædning, indkapsle maskindele eller montere gummisold, afskærme støjkluder med støjskærme eller ved at placere volde mod de nærliggende beboelser), således at væsentlige gener undgås og vejledende støjgrænseværdier overholdes.
18. Driften må ikke give anledning til væsentlige støvgener uden for virksomheden. Der skal træffes de fornødne foranstaltninger til hindring af støvdannelse fra interne transportveje, materialebunker og produktionsanlæg mv. (f.eks. i form af vanding af lagerbunker, gravefronter og vanding samt renholdelse af interne veje).
19. Råstoffer og evt. jorddepoter skal placeres til mindst mulig gene og i passende afstand for nærliggende beboelsesejendomme. Depoter af materialer må ikke være højere end de omkringliggende bygninger.

3.3 Adgangsforhold og afstande

Vilkår efter vejloven

Der er efter regionens oplysninger ikke ansøgt om adgang til råstofgraven fra offentlig vej. For udlevering af indvundne råstoffer fra projektområdet kræves, der en tilladelse efter vejloven, som skal søges hos Sønderborg Kommune. Der må ikke ske udlevering og bortkøres materialer førend en tilladelse efter vejloven foreligger. Sønderborg Kommune er myndighed på overkørselstilladelsens vilkår.

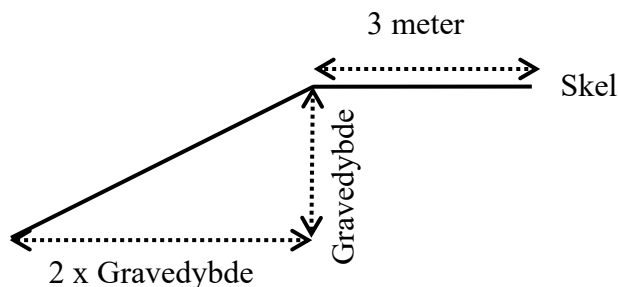
Vilkår efter råstofloven

---

20. Adgangsvejen/overkørslen til Kobberholm skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde. Dette skal ske for at sikre, at uvedkommende ikke har adgang til råstofgraven, da dette erfaringsmæssigt udgør en risiko for, at der deponeres affald eller for dieseltveri, hvilket udgør en forureningsrisiko.
21. Adgang til råstofgraven skal være via Kobberholm, og det er ikke tilladt at anvende andre adgangsveje.
22. Adgangsvejens hældning skal være således, at der ikke ledes vand og materialer fra adgangsvejen ud på offentlig vej.
23. Adgangsvejen skal renholdes, for at undgå, at der trækkes materialer ud på offentlig vej.

Graveafstande og begrænsninger

24. Der må kun graves inden for det ansøgte areal. Indskrænker vilkår i denne tilladelse arealet yderligere, skal disse overholdes.
25. Tilladt maksimal gravedybde på matr.nr. 27 Bojskov Ullerup er til bund af forekomsten af rødbrændende ler dog maksimalt 1,5 meter. Den maksimale gravedybde er fastsat under forudsætning af, at skråningsanlæg ikke overskrides.
26. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra vejskellet til Kobberholm eller den tinglyste markvej, som ligger langs det sydlige matrikelstel på matr. nr. 27 Bojskov Ullerup. Der må efter de 3 meter ikke graves stejlere end et skråningsanlæg på anlæg 1:2, jf. følgende figur:

27. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra privat vej, naboskel og hegn med mindre andet er aftalt med lodsejer(ne) og godkendt skriftligt af regionen. Der må efter de 3 meter ikke graves stejlere end et skråningsanlæg på 1:2.

28. Der må ikke graves nærmere end 4 meter (3 meter + plads til skråningsanlæg) til lysleder kablet der løber over matriklen.
29. Der må ikke graves nærmere end 9 meter til den beskyttede §3 sø på marken.
30. Der må ikke graves nærmere end minimum 25 meter fra grundmurede bygninger. Der må efter de 25 meter ikke graves under et skråningsanlæg på 1:1,5.
31. Tilladt gravedybde er til forekomsten bund dog maksimalt 1,5 meter under oprindeligt terræn under forudsætning af at skråningsanlæg overholdes.
32. Gravningen må ikke give risiko for nedskridning.
33. Indvinding og efterbehandling af et specifikt areal skal foregå således, at arealerne ikke beslaglægges til indvinding i længere tid end en dyrkningssæson. Efterbehandling i form af tilbagelægges af materiale skal derfor ske i umiddelbar forlængelse af indvindingen og inden for samme dyrknings-sæson.
34. Støjvolde, jorddepoter, oplag eller lignende må ikke anlægges højere end højden på den nærmeste bygning. Eventuel forøgelse af denne højde kan kun ske efter forudgående godkendelse hos regionen.
35. Der må ikke som følge af råstofaktiviteterne ske forringelse af vandkvantiteten og – kvaliteten i søen midt på matriklen.
36. Såfremt der under råstofindvinding opstår situationer med faldende vandstand i søen midt på matriklen, skal råstofindvindingen straks indstilles og Regionen kontaktes.

Vilkår efter diverse ledningslove/forskrifter m.v.

TDC Net, som ejer lyslederkablet, der går på tværs af matr. nr. 27 Bojskov Ullerup, har meddelt, at følgende gælder på projektområdet for deres ledning:

Der skal holdes en respekt afstand på 3 m + skråning til lyslederkablet, der løber på tværs af arealet. Det medfører en afstand på 4 meter (3 meter + skråningsanlæg), som er skrevet ind som vilkår højere oppe.

3.4 Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.

- 37. Muld- og evt. overjordsdepoter skal placeres inden for projektarealet og således, at der ikke kan ske sammenblanding med andre materialer.
- 38. Den, der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af oliespild fra maskiner og eventuelle brændstoftanke, og for at gravearbejdet ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
- 39. Stationære, ikke mobile maskinanlæg til råstofindvinding må ikke placeres på projektarealet.
- 40. Henstilling af selvkørende maskiner skal ske uden for det åbne indvindingsareal. Opbevaring mere end 1 uge er ikke tilladt uden forudgående skriftlig accept fra Region Syddanmark.

Tankning og spild

- 41. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
- 42. Der må ikke ske tankning, reparation samt vask af maskiner og materiel i projektområdet.
- 43. Mindre olie- og kemikaliespild skal opsamles straks. Større, akut forurening skal anmeldes til kommunen (ring 112). Region Syddanmark skal orienteres hurtigst muligt efter et eventuelt spild med oplysninger om hvilke foranstaltninger, der skal foretages.

Opbevaring og oplag

- 44. Der må ikke opbevares affald i projektområdet.
- 45. Der må ikke opbevares materialer, maskiner eller stoffer, der kan forurene grundvand, overfladevand, jord og undergrund, i projektområdet.
- 46. Der må ikke opbevares tanke med olie eller brændstof indenfor projektområdet.

3.5 Efterbehandling m.m.

Efterbehandlingsplanen er udarbejdet i overensstemmelse med lodsejer og indvinders ønsker samt under hensyntagen til ledningsejere på arealet.

Vilkår efter råstofloven

---

47. Efter endt gravning skal der efterbehandles til landbrug efter den godkendte efterbehandlingsplan, jf. bilag 3. Muld skal lægges tilbage på arealet. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes skriftligt af regionen.
48. Efterbehandlingen skal udføres jf. planen i bilag 3. med de i denne tilladelses vilkårsfastsatte afstande og krav i øvrigt.
49. Efterbehandlingsarbejdet skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til råstofgravens drift er praktisk muligt.
50. Der må ikke efterbehandles nærmere end 25 meter fra grundmurede bygninger.
51. Der må ikke efterbehandles nærmere end 3 meter fra lyslederkabel.
52. Der må ikke efterbehandles nærmere end 3 meter fra skel, offentlig vej og den tinglyste markvej.
53. Der må ikke efterbehandles nærmere end 9 meter fra søens bred.
54. Dræn genetableres på indvindingsarealet. Dog må der ikke genetableres indenfor 12 meter fra søens bred.
55. Der må ikke ske terræudjævning.
56. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal regionen underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlings udførelse kan afklares.
57. Projektarealet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, da det kan virke skæmmende.
58. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af råstoflovens § 11, stk. 1 indtræder efterbehandlingsforpligtigelsen omgående.
59. Efterbehandlingen skal være afsluttet inden tilladelsen udløber.
60. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan regionen på et hvilket som helst tidspunkt under som efter gravningens afslutning forlange gennemgravning og efterbehandling af skelområdet. (Vilkåret forbliver tinglyst efter tilladelsen er udløbet og tinglysningen i øvrigt aflyses).
61. Der skal stilles en økonomisk sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen; se nærmere i afsnit 5. Regionen kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af regionen.

62. Det skal dokumenteres, at der ikke reetableres dræn nærmere end 12 meter fra søens midt på matriklen. Dokumentation skal fremvises til regionen førend arealets efterbehandling kan godkendes.

Vilkår efter museumsloven

Museum Sønderjylland – Arkæologi vurderer i høringssvar til myndighedshøringen, at der er meget høj risiko for at støde på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved anlægsarbejdet inden for planområdet. Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse af planområdet inden anlægsarbejdet går i gang.

Forundersøgelsen vil kunne afsløre, om der findes væsentlige, jordfaste fortidsminder på planområdet, og om de har en sådan karakter, at de skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. Da planområdet overstiger 5000m², skal udgifterne til forundersøgelsen – jf. Museumslovens §26.2 afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

Da jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens §27 skal man, hvis man ved anlægsarbejdet støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland – Arkæologi.

4 GENERELLE BESTEMMELSER

Følgende gælder i øvrigt efter råstofloven og efter andre love og bestemmelser:

4.1 Tilsyn

Regionen er tilsynsmyndighed og fører tilsyn med at vilkår meddelt i medfør af råstofloven overholdes jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Regionen kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 31, stk. 3. Regionen kan, såfremt et påbud ikke efterkommes inden for den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

4.2 Tinglysning af efterbehandlingsvilkår

Når afgørelsen er endelig og klagefristen er udløbet, tinglyser regionen vilkårene for efterbehandling på ejendommen.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Tinglysningen sker i medfør af råstoflovens § 10, stk. 6 med regionen som påtaleberettiget.

Ejer skal efter loven betale for tinglysningen. Når tinglysningen er sket, sender regionen en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af regionen, vil de tinglyste vilkår med undtagelse af vilkår 61 blive aflyst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

4.3 Arkæologi

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Museum Sønderjylland – Arkæologi. Danefæ og danekræ tilhører staten. Danefæ skal afleveres til Museum Sønderjylland - Arkæologi og danekræ til et af statens naturhistoriske museer. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

4.4 Råstofafgift

Råstofindvinderen er forpligtet til at betale råstofafgift. Råstofindvinderen skal lade sig registrere for råstofafgift hos told- og skatteforvaltningen. Registreringen sker gennem Erhvervsstyrelsen, www.virk.dk

Råstofindvinderen skal med udgangen af hvert kvartal senest den 15. i efterfølgende måned, angive og betale råstofafgiften til told- og skatteforvaltningen. Læs mere i affalds- og råstofafgiftsloven.

4.5 Underretning ved konkurs, overdragelse af rettigheder mv.

I tilfælde af indvindingsvirksomhedens konkurs, betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer, som den, der driver indvindingsvirksomheden, forpligtet til straks at underrette regionen.

Ønsker man at overdrage indvindingstilladelsen til en anden, skal dette i god tid forinden anmeldes til regionen, vedlagt en af den nye indvinder underskrevet erklæring, der fastslår, at man er bekendt med alle tilfaldelser, vilkår, aftaler mv. og er indforstået med at man overtager alle forpligtigelser.

Der skal stilles sikkerhed fra den nye indvinder, og regionen kan kræve en ny grave-/efterbehandlingsplan udarbejdet og indsendt til godkendelse.

4.6 Indberetning af indvunden mængde

Der skal hvert år gives oplysninger til regionen om arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i råstofgraven, samt om anvendelsen heraf. Indberetningen skal ske via den digitale løsning, som regionen udsender årlig information om til alle indvindere. Regionen videresender indberetningen til Danmarks Statistik.

4.7 Indberetning til GEUS

Resultater af evt. udførte råstofboringer, prøveboringer i jorden samt geofysiske undersøgelser mv. skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

4.8 Tilførsel af jord

Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt jf. jordforureningslovens § 52. Der kan søges dispensation.

4.9 Miljølovgivning i øvrigt

Gældende miljøregler vedr. tanke, beholdere og tankanlæg (med olieprodukter, benzin og lignende) er også gældende i råstofgrave. Gældende miljøregler vedrørende miljøfremmede stoffer samt bortskaffelse af husholdningsaffald/afbrænding gælder ligeledes i råstofgrave.

Gældende miljøregler vedr. opbevaring, deponering og bortskaffelse af affald gælder også i råstofgraven. Bortskaffelse af affald skal derfor ske i henhold til gældende affaldsregulativer for Sønderborg Kommune og affaldsbekendtgørelsens kap. 9.

4.10 Forsyningsledninger

Region Syddanmark har af ansøger fået oplyst, at der ved opslag i LER er konstateret rørledninger i form af et lyslederkabel på tværs af matriklen. Derudover er der konstateret et kabel langs det nordlige skel på nabomatriklen. Konstateringen er sket via Ledningsejerregistret (LER). Ansøger har sendt de relevante GIS-filer til Region Syddanmark vedr. lyslederkablet og har samtidig tilpasset projektet til ledningsejers afstandskrav. Afstandskravet på 3 meter + skråningsanlægget, dvs. sammenlagt 4 meter er indarbejdet i tilladelsen.

Af kortbilag 1 over projektområdet fremgår lyslederkablet placering.

5 SIKKERHEDSSTILLELSE

I/S Lertranskøb skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr. nr. 27 Bojskov. Ullerup i Sønderborg Kommune på kr. 321.000 indeks 137,09 2024K4.

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en efterbehandlingspris på landbrugsjord på 150.000 kr. pr. (åben) hektar. Derudover er der foretaget et estimat på hvad det vil koste at genetablere dræn på indvindingsarealet efterfølgende. Sikkerhedsstillelsen er beregnet ud fra den betragtning, at der er tale om et relativt lille indgreb på arealet, når der indvindes rødler. Der er således blot tale om, at mindre mængder af jord skal flyttes tilbage til de blotlagte områder.

Der skal fremsendes en sikkerhedsstillelse til regionen, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse er betinget af, at det aktuelle gravefelt ikke overstiger 1,5 ha og kan reguleres, når regionen skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, graveplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indeksreguleres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af regionen, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Sikkerheden stilles i form af anfordringsgaranti uden udløbsdato fra indvinders pengeinstitut.

6 ANSØGNINGSPROCESSEN

Afsnit 6.1 beskriver forløbet omkring myndighedshøringen og de indkomne høringssvar samt regionens bemærkninger til disse. Under afsnit 6.3 beskrives forløbet omkring partshøringen, de indkomne høringssvar og regionens bemærkninger til disse.

6.1 Myndighedshøring

Ansøgningsmaterialet har i perioden 12. april 2024 til 10. maj 2024 været sendt i myndighedshøring jf. råstoflovens § 8 med henblik på samordning med andre myndigheder for at klarlægge, om en råstoftilladelse på arealet kræver øvrige tilladelser, dispensationer og lignende. Materialet har været sendt til følgende myndigheder:

- Sønderborg Kommune
- Vejdirektoratet
- Haderslev Stift
- Energiselskabet N1
- TDCnet

Der indkom følgende høringssvar:

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
Sønderborg Kommune	Vej & Trafik: der er ikke ansøgt om overkørselstilladelse	Regionen noterer, at indvinder endnu ikke har ansøgt om overkørselstilladelsen. Det tydeliggøres derfor i tilladelsen, at der ikke

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
	Natur: Meddelte at de ikke havde et høringssvar før udkast til screeningsafgørelsen blev sendt. Grundvand: Ingen bemærkning.	kan udleveres råstoffer førend en sådan tilladelse foreligger. Samtidig bemærker regionen, at tilladelse til vejadgang ikke er en del af samordningen som fremgår af råstoflovens § 8 og regionen derfor ikke kan betragte råstofansøgningen som en samtidig ansøgning om vejadgang.
Vejdirektoratet	Vejdirektoratet har ingen bemærkninger til den ansøgte råstofindvinding.	
Haderslev stift	Haderslev Stift har ingen bemærkninger.	
Museum Sønderjylland	Museets vurdering På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er meget høj risiko for at støde på væsentlige jordfaste fortidsminder inden for planområdet. Museet anbefaler derfor, at der bliver foretaget en frivillig forundersøgelse af planområdet inden anlægsarbejdet går i gang. <u>Da planområdet overstiger 5000 m2 skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.</u> Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre. <i>De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.</i>	Region Syddanmark har videregivet museets høringssvar til ansøger. Regionen har ikke yderligere bemærkninger.
Energiselskabet N1 (hørt i perioden 7. oktober til 4. november 2024)	Fremsender oplysninger om hvordan graveaktører skal forholde sig ved gravearbejde ved kabler. Energiselskabet N1 har ikke yderligere bemærkninger angående grave arbejdet.	Regionen har videregivet Energiselskabet N1s høringssvar til ansøger. Det konstateres, at de oplyste afstande er tilstrækkelige, da kablet ligger på nabomatriklen.

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
TDCnet (hørt i perioden 7. oktober til 4. november 2024)	TDC oplyser at de ønsker en respektafstand på 3 meter + skråninger til deres lyslederkabel i marken.	Regionen har videregivet TDC's oplysninger til ansøger, som har oplyst at afstandene overholdes. Regionen har stillet vilkår om samme afstande til det pågældende kabel jf. ønsket fra TDCnet. Region Syddanmark har ingen yderligere bemærkninger til dette

6.2 Miljøvurderingsloven

Screeningsafgørelsen

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2, hvilket betyder, at regionen har foretaget en screening af projektet efter kapitel 8 i miljøvurderingsloven.

Regionen har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervs-mæssig indvinding af råstoffer på det ansøgte areal.

Regionens screeningsafgørelse inkl. vurdering fremgår af bilag 4.

Screeningsafgørelsen har været i høring ved berørte parter af to omgange i perioderne 24. juni-12. august og igen 7. oktober 2024 – 4. november 2024. Der er indkommet høringssvar i første høringsperiode, som er indarbejdet i screeningsafgørelsen.

Afgørelsen om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøkonsekvensrapport (tidl. VVM-redegørelse), er meddelt den 8. november 2024 i henhold til miljøvurderingslovens § 21. Klagefristen udløb den 6. december 2024.

Råstofindvindingstilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at der ikke er nogen væsentlig miljøpåvirkning forbundet med indvindingen.

6.3 Partshøring

Regionen har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens § 19. I forbindelse med partshøringen har regionens udkast til tilladelse samtidigt været i høring hos Sønderborg Kommune om fastsættelse af vilkår om efterbehandling i medfør af råstoflovens § 10a.

Der er følgende myndigheder og parter i denne sag:

Rolle	Grund til partsstatus	Berørt ejendoms adresse	Kontaktadresse
Sønderborg Kommune	Berørt myndighed		mian@sonderborg.dk vand-natur@sonderborg.dk
Lodsejer	Ejer, matr.nr. 27 Bojskov, Ullerup	Kobberholm 9, 6400 Sønderborg	Kobberholm 9, 6400 Sønderborg
I/S Lertranskøb (indvinder)	Indvinder	Amtvejen 23, Nybøl 6400 Sønderborg	pc.lertrans@outlook.dk
Ejere og/eller myndige beboere	Matr. nr. 21, 25, 27, 49 Bojskov Ejerlav, Ullerup i Sønderborg Kommune.	Kobberholm 7, Ullerup 6400 Sønderborg Kobberholm 12, Ullerup 6400 Sønderborg Kobberholm 9, Ullerup 6400 Sønderborg Kobberholm 10, Ullerup 6400 Sønderborg	Kobberholm 7, Ullerup 6400 Sønderborg. Kobberholm 12, Ullerup 6400 Sønderborg. Kobberholm 9, Ullerup 6400 Sønderborg. Kobberholm 10, Ullerup 6400 Sønderborg.

Høringen er sendt til myndigheder og parter. Høringen forløb i perioden 20. marts til 22. april 2025 og der indkom følgende høringssvar:

Ejendommens adresse	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
Nabo på matr. nr. 21 Bojskov Ejerlav, Ullerup i Sønderborg Kommune.	Det oplyses at ejendommen på Kobberholm 7 er købt i april 2024, pga. de rolige omgivelser, så ejendommen kan bruges til at træne og uddanne spanske dressurheste. Der er efter købet etableret ridebane og oprettet en sandpaddock. Ridebanen ligger lige ved siden af indvindingsarealet og bruges hver eftermiddag fra kl. 14 til 17. Dette tidsrum kan ikke flyttes. Det oplyses at det ikke er muligt at arbejde med hestene med støj fra gravemaskiner og lastbiler. Det er desuden ikke muligt at forskyde træningen, når den først er igangsat. Rideture er ej en mulighed, når der kører lastbiler på Kobberholm. Det oplyses desuden at hestene ikke kan flyttes indenfor egen matrikel, fordi marken er for våd og har en stor hældning.	Regionen er opmærksomme på de nævnte forhold vedr. hesteopdræt og har derfor indsat et skærpet vilkår om varsling af naboer, således, at naboer kan tage de forholdsregler der findes nødvendige. Regionen gør dog opmærksom på projektarealet ligger indenfor udpeget interesseområde for lerindvinding jf. råstofplan 2020. Det betyder, at det kan forventes at de udpegede områder engang vil blive gravet med henblik på at indvinde ler. Dog er det lodsejer som bestemmer over sin ejendom. Det er Regionens myndighedsopgave at sikre at råstofindvindingen sker under hensyntagen til det omkringliggende miljø, naturen og herunder også naboerne i henhold til råstoflovens formålsparagraf. Regionens vurdering er, at generne fra lerindvinningsprojektet kan sidestilles med almindelig landbrugsdrift da indvindingsperioden er meget kort og kun involverer en maskine i drift ad gangen. Derudover er indvindingen som udgangspunkt planlagt til at vare 3 uger om året i ca. 4 år og er dermed af midlertidig karakter indenfor hvert år. Det er derfor vores vurdering, at støjgenerne fra lerindvindingen ikke er væsentlige.

		Transporten af lastbiler til matriklen via den offentlige vej kan ikke forhindres, da offentlige veje er beregnet til transport. Ansøger har forsøgt at mindske generne mest muligt i det, at lastbilerne kun vil køre i en retning langs vejen. Belastningen fra lastbilerne vil derfor kun forekomme en gang. Råstofindvindingen ikke kan placeres andre steder, da det er her lerressourcen forekommer. Regionen vurderer derfor at projektet med den planlagte transportrute udføres med mest mulig hensyn til naboerne på Kopperholm samtidig med at råstofressourcen udnyttes. På baggrund af dette er det Regionen Syddanmarks samlede vurdering, at der med det skærpede vilkår om varsling, samt vilkårene om begrænsede driftstider i forhold til støjvejledningens normale driftstider har afvejet hensynet imellem omgivelser og råstofindvindingen. Regionen bemærker, at der ikke er hjemmel i råstofloven til at forhindre den ansøgte aktivitet på naboejendommen alene pga. hensynet til hesteopdrættet.
Sønderborg Kommune vedr. efterbehandling (§ 10a)	Sønderborg Kommune bemærker at der i tilladelsen nævnes både et §3 beskyttet vandløb og en §3 beskyttet sø, men at der kun stilles vilkår til at beskytte søen. Sønderborg Kommune konstatere at afvandingen til vandløbet ikke må ændres både under og efter indvindingen.	Det er Regionens vurdering, at lerindvindingsprojektet ikke vil påvirke vandløbet, da der er en afstand på mellem 50-100 meter. Derudover sker der ikke ændringer i afvandingsforhold. Der etableres ikke afvandingskanaler eller lignende, som vil foranledige en ændring af den eksisterende mængde af nedbør, som på sigt vil løbe til vandløbet. Der ændres heller ikke på terrænets hældning og landskabets udformning. Terrænet vil både under og efter lerindvinding falde ned mod vandløbet de steder det gør det i dag. På grund af placeringen af ansøgningsområdet og afstanden og forholdene i terrænet har regionen vurderet, at de stillede generelle vilkår om afstande er tilstrækkelige til at sikre, at der ikke sker tilstandsændringer, der kan påvirke vandløbet. Da vilkårene ikke er stillet med henblik på at beskytte vandløbet, er vilkårene ikke begrundet hermed. Det hindrer dog ikke at regionen har foretaget vurderingen at de stillede vilkår er tilstrækkelige til at sikre at afvandingsforholdene til vandløbet ikke ændres.

7 REGIONENS VURDERING AF SAGEN

7.1 Lovgrundlag

En råstoftilladelse skal, jf. råstoflovens § 10, stk. 1, indeholde vilkår om virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden.

Tilladelsen kan, jf. råstoflovens § 10, stk. 2, indeholde vilkår om at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål. Jf. råstoflovens § 10, stk. 3 kan regionsrådet fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i lovens § 3.

7.2 Gennemgang af hensyn og vurderinger

Projekttilpasninger

Projektet er blevet tilpasset af nogle omgange, da ansøger blev opmærksom på et lyslederkabel indenfor det ansøgte projektområde. Projekttilpasningen er tilrettelagt således, at kommunens bemærkninger i forhold til naturbeskyttelseslovens §3 også blev iagttaget. Det har resulteret i at projektområdet er blevet mindre og nu stopper midtvejs på matriklen. Der er ikke stillet specifikke vilkår til ændringen, da der som udgangspunkt kun må graves indenfor det ansøgte projektareal og ansøger har tilrettet projektarealet, således at afstande overholdes som udgangspunkt.

Habitatbekendtgørelsen

Før der meddeles tilladelse efter råstofloven, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. I så fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Der kan endvidere ikke meddeles tilladelse efter råstofloven, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsens § 10.

Vurdering efter § 6 i habitatbekendtgørelsen (Natura 2000-områder):

De 2 nærmeste Natura 2000 -områder er placeret mellem 1,5 km-1,8 km væk mod vest og mod sydøst. Det drejer sig om Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als som er udpeget som habitatområde nr. 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als og fuglebeskyttelsesområde nr. 64 Flensborg Fjord og Nybøl Nor.

Samt Natura 2000-område nr. 94, som er udpeget som fuglebeskyttelsesområde nr. 68 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov og habitatområde nr. 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov.

Af basisrapport "Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, revideret udgave for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als" fremgår det, at udpegningsgrundlaget er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 173		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	
Arter:	Marsvin (1351)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 64	
Fugle:	Edderfugl (T)

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. Ved fuglearterne er det angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T).

Det fremgår af basisrapporten at Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als primært er karakteriseret ved bugter og vige, rev og sandbanker. Edderfugl raster i fuglebeskyttelsesområdet. De marsvin man finder i området tilhører Bæltehavsbestanden.

Af basisrapport "Natura 2000- basisanalyse 2022-2027, revideret udgave for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov" fra november 2021 fremgår det, at udpegningsgrundlaget er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 83		
Naturtyper:	Lagune* (1150)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Nedbrudt højmoser (7120)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemos* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlaget. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Lagune (1150), Avneknippemose (7120), Bøg på mor med kristtorn (9120) og Skovbevokset tørvemos (91D0) er ikke tilstede i habitatområde 94. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 68	
Fugle:	Rørhøg (Y)
	Hvæpsevåge (Y)
	Isfugl (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)

Tabellen viser fugle på udpegningsgrundlaget. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl.

Natura 2000-område nr. 94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er primært karakteriseret ved skov-områder, især bøgeskov. Også ege-blandskov og elle- askeskov forekommer med betydelige arealer. Derudover er der mindre arealer med de lysåbne naturtyper hængesæk, rigkær og kildevæld. Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper er overvejende moderat. Der er ganske få lysåbne arealer med habitatnatur i området. Begyndende tilgroning med høj græs- og urtevegetation, samt påvirkning fra afvanding er en trussel mod områdets lysåbne naturtyper. Skovnaturtyperne vurderes overordnet set at være stabile, i forhold til de undersøgte strukturparametre. Sumpvindelsnegl er fundet i forbindelse med overvågningen af Natura 2000 -området. Hvorimod der ikke er fundet Stor vandsalamander i området i forbindelse med overvågningen. Rødrygget tornskade og hvæpsevåge er registreret med 2 par, mens Isfugl og Rørhøg ikke er fundet ynglende i fuglebeskyttelsesområdet i forbindelse med overvågningen.

Der er i området kortlagt 1 sø over 5 ha og 73 småsøer under 5 ha. Den store sø er vurderet til at have dårlig økologisk tilstand på grund af ikke god kemisk tilstand. Langt størstedelen af de tilstandsberegnedes småsøer under 5 ha er i god til høj naturtilstand. Resterende småsøer i moderat tilstand vurderes generelt at være truet af eutrofiering. Derudover findes der 1 sø i området uden tilstandsberegning.

Regionen vurderer, at grundet afstanden til Natura -2000 områderne samt projektet og projektområdets karakter af landbrugsareal uden levesteder, vil der ikke være påvirkning af Natura 2000-områderne og deres udpegningsgrundlag med støv, støj, vibrationer, lugt eller lys. De lokale påvirkninger som nævnes her aftager nemlig med afstanden fra aktiviteten. Projektet vurderes derudover ikke at kunne påvirke Natura 2000 -områderne væsentligt. Det skyldes sammen med afstanden til områderne, at indvindingsaktiviteten ikke vil medføre udledning af spildevand, give anledning til påvirkning af grundvandet eller medvirke til eutrofiering, som er nogle af de parametre Natura 2000 områderne er mest sårbare overfor. Derudover findes arterne på udpegningsgrundlaget ikke nær projektområdet med undtagelse af Stor vandsalamander. Stor vandsalamander vurderes ikke at blive berørt af projektet. Der henvises til afsnittet nedenfor for begrundelse.

Regionen vurderer slutteligt, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt, og at der derfor ikke skal udarbejdes en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkning på Natura 2000-området.

Vurdering efter § 10 i habitatbekendtgørelsen (bilag IV-arter):

Der er ikke konkrete oplysninger om bilag IV-arter på projektarealet på Arter.dk og Naturbasen. Det er konstateret ved opslag i de nævnte databaser inden for et område afgrænset af Sønderborgmotorvejen og op til 2 km i sydlig, vestlig og østlig retning. Der er konstateret Odder 1,4 km væk i en vandløbsforgrening, i forlængelse af vandløbet, der løber østligt fra matr. nr. 27 bojskov Ullerup. Derudover optræder, der et fund af Stor vandsalamander ca. 900 meter vest for projektarealet. Dog er der på markmødet den 2. maj 2024 truffet vandsalamander i den lille sø. Søen er kendt ynglehabitat for Lille vandsalamander fra en undersøgelse fra 2001 og ifølge lodsejer. Da der findes Stor vandsalamander inden for en radius på 1 km fra matriklen og matriklen samtidig ligger op til en skov, som er et velegnet habitat for Stor vandsalamander, antages det at Stor vandsalamander er tilstede i den lille sø.

Det er regionens vurdering at påvirkning af Stor vandsalamander og søen ikke vil forekomme, da projektet er udformet således, at der kun graves i den vestlige ende af marken og derved holdes en afstand på minimum 9 meter til søens vestlige bred. Således vil de mulige vandringsruter for Stor vandsalamander mellem skoven og den lille sø forblive intakte. Afstanden til søen og bibeholdelse af det oprindelige terræn fra søen vil betyde, at der ikke er risiko for at søen drænes, og dermed beskadigelse af yngleområdet. Dermed kan påvirkning udelukkes.

Samlet vurdering af forholdet til bekendtgørelsen:

Det er regionens vurdering, at projektet ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke arter eller habitatområder væsentligt. Det ansøgte vil ikke ødelægge eller beskadige leve- eller

voksesteder for de arter, der indgår i et udpegningsgrundlag. Det ansøgte vil endvidere efter regionens vurdering ikke medføre beskadigelse/ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV og ikke ødelægge plantearter, som er optaget i bilaget.

Regionens vurdering af projektet i forhold til råstofplanen

Det ansøgte indvindingsområde ligger uden for de udlagte graveområder i Råstofplan 2020. Det ligger dog indenfor det udlagte interesseområde for ler, Sundeved, udlagt i Råstofplan 2020.

Region Syddanmark har jf. retningslinje 7.4.2 i Råstofplan 2020 mulighed for at give tilladelse til indvinding af rødbrændende ler til en dybde af maks. 2 meter i det åbne land udenfor graveområderne i Jylland, hvis det ikke er i strid med andre væsentlige hensyn.

Ansøger har redegjort for at retningslinjens forudsætninger for indvinding af rødler overholdes med den ansøgte graveplan og efterbehandlingsplan. Det ansøgte projekt vurderes derfor at være i overensstemmelse med råstofplanens retningslinjer og forudsætninger for området.

Regionens vurdering i forhold til kommune- og lokalplan

Det ansøgte område er ikke omfattet af en kommuneplanramme eller lokalplan. Regionen vurderer derfor, at området ikke er belagt med kommunale planrestriktioner, der hindrer råstofgravning.

Øvrige myndigheders afgørelser og forudsætninger

Vejadgang:

Regionen bemærker, at der endnu ikke er søgt om tilladelse til adgangsvejen. Denne tilladelse skal søges ved Sønderborg Kommune. Ansøger oplyser at der vil blive søgt om vej når denne tilladelse er meddelt.

Regionens vurdering af projektet i forhold til grundvandsforhold

---

Det ansøgte projektareal er beliggende i OSD-område, uden for indvindingsopland og andre udpegningsarealer. Nærmeste drikkevandsboring ligger ca. 1 km væk. Regionen har meddelt tilladelsen på baggrund af en række vilkår til sikring af grundvandet efter at indvindingen er afsluttet og efterbehandlet.

Det drejer sig om vilkårene 38 til 46, som er stillet for at sikre grundvandet, ved at minimere eller helt fjerne risikoen for nedsivning af brændstof og andre skadelige stoffer til grundvandet.

Herunder har regionen også stillet vilkår med forbud mod opbevaring af brændstof og mod tankning inden for arealet, samt vilkår for affaldshåndtering samt håndtering af evt. oliespild, og vurderer dermed at risikoen for forurening af grundvandet er minimal. Her gælder vilkår nr. 41-46 Der gælder et generelt forbud om, at der ikke må tilføres jord til aktive eller ikke-aktive råstofgrave, jf. § 52 i jordforureningsloven.

Projektarealet er derudover beliggende på et tykt lag af moræneler, som er op til 20 meter tykt førend det dybe grundvandsspejl. Det vurderes derfor, at der er en god beskyttelse af grundvandet selvom, der fjernes et ca. 0,8 meter tykt lag rødler.

Regionen vurderer samlet set, at indvindingen af rødler, når de stillede vilkår overholdes, ikke vil påvirke grundvandet negativt hverken kvantitativt eller kvalitativt.

Regionens vurdering i forhold til naturbeskyttelse og landskab

---

§ 3-områder:

Der ligger to søer nær projektarealet, hvoraf den ene er §3 registreret. Der er et §3 registreret vandløb langs det østlige skel af matriklen.

Vilkårene 28, 29, 53, 54 og 62 samt projektområdets udformning sikrer beskyttelsen af søer og vandløb ved at sikre, at der er en passende afstand. Afstanden til den beskyttede sø bliver 9 meter. Denne afstand skyldes delvis respektafstanden til det lysleder kabel, der løber på tværs af marken, samt jordens lerindhold. Vilkår nr. 35 og 36 er stillet for at beskytte søen yderligere.

Kablet er placeret 5 meter fra søens vestlige bred. Der vil derfor ikke blive gravet nærmere end 9 meter til søen. Der er længere til vandløbet, som løber langs matrikel skillet i øst. Her gælder vilkår nr. 51.

Afstandene sikrer, at sænkningen af terrænet ikke vil resultere i en dræning af søerne og vandløbet. Det massive lerindhold i jorden i området er en medvirkende faktor til at beskytte søer og vandløb mod dræning.

Regionen vurderer, at de stillede vilkår er tilstrækkelige foranstaltninger i forhold til beskyttelsen af søerne og vandløbet.

Skov inkl. fredskov:

Der er ikke skov på projektarealet. Dog ligger arealet inden for skovbyggelinjen, da der i skillet til den østlige nabomatrikel er fredskov. Kommunen har haft projektet til udtalelse og har ikke oplyst, at projektet skulle kræve dispensation fra skovbyggelinjen.

Gravning vil kun foregå på den vestlige del af matriklen og der vil derfor være op mod 100 meter til fredskoven.

Det er regionens vurdering, at projektområdets afstand til fredskoven, samt den begrænsede dybde hvorved der graves sikrer fredskoven og udsynet til fredskoven. Samtidig har ansøger oplyst, at der ikke ønskes trærødder i det indsamlede ler, hvorfor afstanden vurderes at være passende.

Landskab:

Området er inden for bevaringsværdigt landskab-, skovrejsning-, værdifuld landbrugs- og økologisk forbindelsesområde. Det efterbehandlede areal vil fremstå i landskabet, som det gravede område gjorde før gravning. Blot ca. 0,8 meter lavere. Hældninger og kurver vil i de gravede områder svare til det oprindelige landskab og tilpasses det oprindelige terræn rundt om så godt som muligt. Læhegn og beplantning vil ikke blive fjernet da læhegn og skovbryn ikke er en del af projektområdet. Det forventes derfor, at der efter endt gravning ikke vil kunne ses en tydelig forskel på før og efter, som det er typisk for projekter involverende indvinding af rødder. Det er på den baggrund regionens vurdering, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt ikke er en hindring for de forskellige udpegninger.

Regionens vurdering af de miljømæssige forhold

Støj:

Ved fastsættelse af vilkår for støj i råstofgrave, er der praksis for at henføre beboelser i landområder tæt ved råstofgrave til områdetype 3 - *Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder* i Miljøstyrelsens støjvejledning, dette gælder især ved indvinding af sand, sten og grus. I dette råstofindvindingsprojekt indvindes der rødder i en meget kortere periode, end det er tilfældet for råstofindvindingsprojekter som omhandler sand, sten og grus. Sidstnævnte projekter foregår på daglig basis hele året rundt, hvorimod det ansøgte projekt kun foregår 3 uger om året og kun i ca. 4 år ud af tilladelsens 10 årige løbetid. Der er derfor sat detaljerede støjvilkår for dette røddersindvindingsprojekt.

De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnittet om driftsvilkår. Der er sat vilkår 14 med midlede støjgrænser. Vilkår 14 er yderligere formuleret således, at der slet ikke må forekomme støj fra aktiviteter eller drift i øvrigt tilknyttet det ansøgte projekt i tidsrummet fra klokken 18 til klokken 7 på hverdage samt hele døgnet på alle lørdage, søndage og helligdage. For 3 uger om året er miljøstyrelsens vejledende støjgrænser ændret til 70 dB(A). Den fastsatte højere støjgrænse i de 3 uger følger Sønderborgs Kommunes "Forskrift for bygge- og anlægsprojekter, samt nedrivningsarbejder (støj og vibrationer)" fra 2008. Forskriften er gældende for bygge og anlægsarbejder. Arbejder som anses for midlertidige og derfor efter anmeldelse kan få lov til at støje i et støjniveau, som er højere end de vejledende grænseværdier, som findes i Miljøstyrelsens støjvejledning. Regionen betragter 3 uger om året som værende af midlertidig karakter, hvorfor forskriftens støjgrænser er anvendt. For al aktivitet i forbindelse med råstofprojektet, der eventuelt skulle gå udover 3 uger om året er der sat en støjgrænse, som følger miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Indvindingen vil ske i baner. Arbejdet vil foregå i baner som kun kortvarigt er tæt på naboerne, da banerne ligger langs med de øst-vest vendte skel. Banen beliggende tættest på naboer vil blive taget til allersidst i indvindingen, hvilket vil sige tidligst år 4. I denne bane vil arbejdet og dermed støjen kortvarigt kunne opleves generende. Støjen er ikke væsentlig, vurderet på baggrund af de indsendte kildestyrker på den grave-maskine og den dozer, som der benyttes til indvindingen samt på baggrund af driftstiden og at arbejdet står på i en periode på 3 uger. Kildestyrkerne er i et niveau, hvor det på baggrund af erfaringstal skønnes, at afstanden til naboerne sammen med de nedsatte driftstider vil betyde, at de vilkårsfastsatte grænseværdier for de 3 ugers arbejde vil kunne overholdes. Samtidig er der sat vilkår om, at arbejdet ikke må foregå før klokken 7.00 og skal slutte senest klokken 16.00, og kun på hverdage. Begrænsningen i driftstider i vilkår 15

er en skærpelse af de vejledende støjgrænser, da der sædvanligvis ellers godt må foregå aktiviteter udenfor normal arbejdstid, blot ved lavere støjniveauer. Herved tages der hensyn til naboerne, som kun vil opleve støjen inden for en begrænset periode i den normale arbejdstid.

Indvindingsaktiviteten vil være midlertidig og kortvarig, når den forekommer og det er regionens vurdering, at indvindingen af ler 3 uger om året vil kunne sidestilles med anlægsfasen i større råstofgrave (sand, sten og grus), hvor der ved afrømning og opbygning af støjvolde i henhold til råstofvejledningen⁴ nævnes, at en afvigelse fra miljøstyrelsens vejledende støjgrænser i en periode på nogle uger kan indarbejdes i råstoftilladelser. Arbejdet med afrømning af muld og indvinding af rødler kan også sammenlignes med de aktiviteter, som der reguleres i miljøaktivitetsbekendtgørelsen⁵. Miljøaktivitetsbekendtgørelsen giver mulighed for at midlertidige aktiviteter, der anmeldes, accepteres såfremt, der er redegjort for hvilke tiltag, herunder driftstider, der er foretaget for at mindske gener til omgivelserne. Regionen har her anvendt kommunes forskrift for bygge og anlægsarbejder⁶, som udgangspunkt for hvad der er sammenligneligt i Sønderborg Kommune. Med udgangspunkt i projektets midlertidige karakter og Sønderborg kommunes forskrift for midlertidige miljøaktiviteter acceptere regionen derfor højere støjgrænser indenfor den korte periode indvindingen finder sted.

Efter endt indvinding kan der ved forudgående skriftlig tilladelse fra regionen gives tilladelse til at efterbehandlingen strækker sig ud over indvindingsperioden, dog på en periode på maksimalt 3 uger. Disse tre uger er afsat til efterbehandling og reetablering af dræn. Denne periode er også sammenlignelig med efterbehandlingsfasen i råstofgrave for sand, sten og grus, hvor det ofte accepteres højere støjgrænser i en periode, når etablerede støjvolde skal fjernes som en del af den krævede efterbehandling. Regionen finder det derfor ikke betænkeligt, at der i denne periode også accepteres en støjgrænse som er højere end de af miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.

Det vurderes at hensynet til naboerne er iagttaget idet arbejdet begrænses tidsmæssigt på daglig basis samt til 3 uger og med den planlagte graveplan. Påvirkningen fra støj vurderes ikke at være væsentlig, da den vil være af lokal karakter både geografisk og tidsmæssigt samt inden for en kortvarig periode. Derudover er det regionens vurdering, at støjpåvirkningen ikke vil afvige væsentligt fra den støjpåvirkning, der ellers ville have været på stedet fra landbrugsaktiviteter hele året rundt, og som vil genindfinde sig igen, når arealet bliver efterbehandlet.

Støv:

Regionen har fastsat vilkår til nedbringelse af evt. støvgener. Regionen vurderer, at de stillede vilkår vedrørende støv er tilstrækkelige til at sikre, at råstofindvindingen ikke medfører støvgener hos naboer omkring

---

⁴ Naturstyrelsens vejledning om "Administration af råstofloven, En vejledning til regioner og kommuner" af 3. september 2012

⁵ Miljø- og Fødevareministeriets (Miljøstyrelsen) bekendtgørelse nr. 844 af 23. juni 2017 om miljøregulering af visse aktiviteter.

⁶ Sønderborgs Kommunes "Forskrift for bygge- og anlægsprojekter, samt nedrivningsarbejder (støj og vibrationer)" fra 2008

det ansøgte graveområde. Samtidigt kan virksomhedens drift opretholdes inden for projektarealet uden væsentligt bebyrdende tiltag.

Trafikbelastning:

Adgangen til råstofgraven vil ske fra Kobberholm. Det er Sønderborg Kommune, der som vejmyndighed vurderer de trafikale forhold ved adgangsvejen.

I miljøscreeningen vurderes det, at den ændrede trafikbelastning i området ikke vil give væsentlige gener for nærmeste omboende. Det skyldes, det i ansøgningen oplyses, at trafikken fra lergraven vil ske ensrettet ad Kobberholm. Dermed generer trafikken kun de omboende en gang. Samtidig er det ikke mere end 3 uger om året, at trafikbelastningen vil foregå. Dermed er belastningen ganske kortvarig og dermed vurderes den ikke væsentlig. Det vurderes derfor, at det ikke ville være proportionelt at kræve en anden adgangsvej end Kobberholm, da projektarealet er indrammet af fredskov i skellet til den ene side, samt at der på den anden side af Kobberholm også områder med fredskov, om end lidt længere væk.

Øvrige forhold:

Vilkår 30 og 50 af stabilitetshensyn sættes normalt et vilkår på 25 meter til grundmurede bygninger i grusgrave. I det konkrete ansøgte projekt, som er en lergrav, er der ikke indsendt dokumentation sammen med ansøgningen, der tilsiger at denne afstand skal ændres, hvorfor afstanden bibeholdes pga. et forsigtighedshensyn.

Kulturarv og andre beskyttelser

Der er ikke registreret fortidsminder, kulturarvsarealer, diger, beskyttede arealer og beskyttelseslinjer inden for det ansøgte graveområde. Museum Sønderjylland har oplyst, at der syd for planområdet ligger en fredet gravhøj i den sydlige del af Ladkær Skov. Yderligere 4 ikke-fredede gravhøje er registreret sydøst herfor. I samme område er registreret en stenlægning, som ikke kan dateres. Nord for planområdet løber motorvejen mellem Kliplev og Sønderborg. I forbindelse med etableringen af motorvejen er der konstateret adskillige bopladser fra ældre jernalder. Det nærmeste fortidsminde er omtrent 400 meter væk. Museum Sønderjylland har vurderet, at der er meget høj risiko for at der forefindes fortidsminder på projektarealet.

Regionen vurderer, at så længe, at gældende lovgivning iagttages, som oplyst af Museum Sønderjylland, så vil indvindingen ikke påvirke forhold af arkæologisk art i en betydning, som forhindrer gravning af råstofferne. Museum Sønderjyllands udtalelse, som også er en vejledning til bygherre, er vedlagt som bilag.

Regionens vurdering af projektet i forhold til vandplanlægning

---

Regionsrådet skal ved administration af lov om vandplanlægning forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af miljømålene ikke forhindres.

I henhold til bekendtgørelse nr. 797 af 13/06/2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter § 8 skal der, før der meddeles tilladelse efter råstoflovens § 7, foretages en vurdering af, om det ansøgte kan

medføre påvirkning af tilstanden og mulighed for målopfyldelse i berørte målsatte søer, vandløb, kystvande og grundvandsforekomster.

Vandløbet øst for matriklen har fastsatte miljømål. Vandløbet er ifølge vandplandata.dk uden navn (ID o3345 og DKIVER5541) og fastsat til miljømål "god økologisk tilstand" og har opnået samme tilstand. Derudover er vandløbets miljømål sat til "god kemisk tilstand" og er faktisk ukendt. Vandløbet afvander til kystvandområdet Nybøl Nor (DKCOAST110). Nybøl Nor er miljømålsfastsat til "god økologisk tilstand". Området har opnået "ringe økologisk tilstand". Miljømålet for kemisk tilstand er god, fjorden har opnået "ikke-god kemisk tilstand".

Det nærmeste målsatte terrænnære grundvand (ID: DK111_dkmj_391_KS) er ca. 500 meter væk og opfylder dets miljømål. Den nærmeste målsatte regionale grundvandsforekomst ligger omtrent 4 km væk (ID: DK111_dkmj_391_ks). Forekomsten opfylder sine miljømål. Der er også en dyb grundvandsforekomst (ID: DK111_dkmj_802_ps), hvor miljømålene er opfyldt.

Råstofindvindingen vurderes ikke at påvirke grundvandsforekomsters kvantitative eller kvalitative tilstand, da nedbør fortsat kan nedsive uhindret, og idet der ikke bortledes vand fra graveområdet. Der graves ikke under grundvandsspejlet så det vurderes, at råstofindvinding i graveområdet ikke medfører påvirkning af grundvandsstanden eller grundvandsstrømningen, som kan medføre en beskadigelse af terrestriske økosystemer, der er afhængige af grundvandsforekomsterne eller medføre indtrængning af saltvand. Der forekommer heller ikke brug af kemiske stoffer i projektperioden. Indvinding af råstoffer på arealet vurderes derfor heller ikke, at påvirke tilstanden af grundvandet. Samlet set vurderes, at der ikke er noget som hindrer muligheden for opfyldelse af miljømål for områdets målsatte grundvandsforekomster.

Da rødlerindvindingen ikke vil medføre udledning af vand ud over det nedbør, der allerede falder på arealet i dag samtidig med at indvindingen kun kan foregå i tørre perioder uden nedbør vurderes det, at indvindingen ikke vil medføre påvirkninger af det nærliggende vandløb eller fjord via overfladeafstrømninger.

Regionens vurdering af grave- og efterbehandlingsplanen

Formålet med graveplanen og efterbehandlingsplanen er, at naboer og andre i området berøres mindst muligt, og at det åbne gravefelts påvirkning af fx den landskabelige oplevelse under indvindingen begrænses mest muligt. Derudover er det formålet at få en optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcen, samt at der tages de nødvendige landskabelige samt natur- og miljømæssige hensyn.

Via graveplanen og efterbehandlingsplanen vil regionen sikre, at det åbne gravefelt begrænses mest muligt såvel arealmæssigt som tidsmæssigt. Derudover vil regionen med sine almindelige tilsyn med indvindingen være opmærksom på, om graveplanen følges, eller om der er behov for justeringer.

Grave- og efterbehandlingsplanerne er vedlagt som bilag 2 og 3

Af graveplanen fremgår det at indvindingen vil foregå i tørre perioder og i ca. 4 etaper. Etapernes størrelse kan variere fra år til år afhængigt af hvor meget teglværket kan aftage. Der må maksimalt være 1,5 ha

åbent af gangen. Gravningen vil starte i den sydlige del af indvindingsområdet og bevæge sig nordpå. Der graves fra øst mod vest i op til 3 uger om året. Inden for de enkelte etaper vil mulden blive rømmet af i bredder på ca. 50 meter. Mulden vil herfra blive placeret på begge sider af arealet og vil på denne måde fungere som mindre støjvolde. Indvinder har ansøgt om at indvinde ca. 1 meter under terræn. Der gives dog tilladelse til 1,5 meter for at sikre at råstofressourcen kan udnyttes til fulde, da rødlerlaget kan fluktuere og det ønskes, at ressourcen udnyttes fuldt ud.

Arealet vil løbende blive efterbehandlet til landbrug, efterhånden som de enkelte graveetaper graves færdig, ved planering af bunden, genudlægning af mulden og afsluttende dræning af det gravede areal. Skråningerne på de efterbehandlede areal skal være 1:2

Planerne har jf. råstoflovens § 10a været i høring hos Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune har bemærket, at projektarealet i kommuneplanen er udpeget som værdifuldt landskab, hvor landskabshensynet prioriteres højt. De visuelle, kulturhistoriske eller oplevelsesmæssige værdier skal ikke forringes, hvorfor der anbefales at tilbageføre landskabet til dets nuværende landskabsdannelseform, som afspejler landskabets opbygning og tilblivelse, samt at bibeholde de små marker og læhegn, så samspil mellem kulturspor, naturgrundlag og omgivende landskab ikke ødelægges.

Jf. retningslinje 7.4.2 kan gravning af rødler udenfor udlagte graveområder kun foregå, hvis gravning og efterbehandling foregår, så der ikke sker terrænuddjævning. Dette vurderer regionen bliver opfyldt med den angivne efterbehandlingsplan. Ligeledes vurderes det, at bemærkningerne fra Sønderborg Kommune varetages med den angivne efterbehandlingsplan, idet regionen vurderer, at indvinding af 1 meter rødbrændende ler ikke giver en væsentlig påvirkning af det nuværende landskab, og at den beskrevne efterbehandling ikke vil forringe det værdifulde landskab eller de små marker og læhegn, idet det ansøgte areal går uden om eksisterende læhegn, søer mv.

Regionen har foretaget en hensynsafvejning efter råstofloven og stillet de relevante vilkår, der sikrer, at efterbehandlingen varetager de interesser, der skal tages i henhold til råstoflovens § 3. Afvejningen kan bl.a. ses i den satte afstand til skel og den tinglyste markvej. Hermed er der varetaget hensynet til bevaring af landskabets præg og naturindhold samtidig med at der gives mulighed for at grave rødler. Derudover er der stillet vilkår som har til formål at forhindre forringelser af den registrerede §3 sø på arealet. Søen formodes også at være ynglevandhul for Stor vandsalamander, som vil have rasteområde inde i skoven. For at tilgode søen må der ikke etableres dræn nærmere end 12 meter fra søens bred. Der graves ikke nærmere end 9 meter på søen. Dette begrænser det ansøgte areal for at beskytte sø og padder, men giver fortsat mulighed for at indvinde ler i området.

Vilkårene er stillet jf. lovens § 10.

Vilkår 60 om gennemgravning af skel:

Dette vilkår er stillet for at sikre, at hele forekomsten kan blive udnyttet, såfremt der senere graves på naboarealerne. Samtidig vil en eventuel gravning på naboarealer kunne efterlade en vold mellem ejendommene, idet dette vil kunne være en markant, landskabelig forandring. Dog vil voldens størrelse i forbindelse

med gravning af rødder muligvis ikke blive så markant, at regionen vil kræve en sådan gennemgravning. Det vil afhænge af en konkret vurdering, såfremt det nogensinde skulle blive aktuelt. Vilkåret tinglyses på ejendommen og vil forblive tinglyst efter tilladelsens udløb.

Erhvervsmæssige hensyn

Det er ansøgt om at grave i ca. 1 meters dybde og samtidigt oplyst at muldlaget er 25 cm tykt, samt at laget af rødder er ca. 80 cm. Dette vil reelt betyde, at der vil blive gravet lidt dybere end ca. 1 meter som ansøgt. Der er stillet vilkår om en gravedybde på maksimalt 1,5 meter. Dette er gjort for at give ansøger mulighed for at udnytte råstofressourcen fuldt ud, såfremt det skulle vise sig, at der er forekomst eller muldlag fluktuerer i tykkelsen ud over det i prøvegravningerne fundne resultat.

Der er ansøgt om indvinding, udlevering og læsning i en periode på 3 uger inden for almindelig arbejdstid, endda i et begrænset tidsrum inden for den almindelige arbejdstid, der er angivet i miljøstyrelsens vejledning om støjgrænser fra 1984. Det er et meget begrænset tidsrum, der forventes at være aktiviteter i forbindelse med rødders indvindingen. Samtidig er tidsperioden meget kort. Regionen har derfor vurderet at arbejdet kan sidestilles med et midlertidigt anlægsarbejde, hvortil Sønderborg Kommune har udarbejdet en forskrift der giver mulighed for højere støjgrænser end de vejledende. Der er derfor taget det hensyn at benytte forskriften for støj og anlægsarbejder som Sønderborg Kommunen har. Omvendt betyder dette også, at der er sat meget skærpede krav til hvor længe indvindingsaktiviteterne må foregå både på dagsbasis og ugebasis, samt til orientering om påbegyndelse af arbejdet til regionen og naboer.

Derudover er der meddelt tilladelse, selvom projektarealet er beliggende uden for udpegede graveområder i råstofplanen 2020. Dette er muligt jf. råstofplanens retningslinje 7.4.2, hvor udnyttelse af ressourcer af rødbrændende ler kan tillades, såfremt det ikke er i strid med andre væsentlige hensyn.

Hensyn til hensigtsmæssig byudvikling

Projektarealet er beliggende i landzone i område udpeget til værdifuldt landbrugsområde og skovrejsningsområde. Der er skovbyggelinje og arealer med støj (ved togsporet) ganske nær ved. Der er ikke i kommuneplanen aktuelle planer om byudvikling i området. Derudover vil indvinding af ca. 1 meter rødbrændende ler med efterfølgende efterbehandling til landbrugsjord ikke ændre på områdets mulighed for at indgå i fremtidig byudvikling. På den baggrund vurderes det ikke nødvendigt at tage hensyn til byudvikling i projektet.

Hensynet til råstofressourcens udnyttelse

Projektarealet er udlagt som interesseområde for ler. Projektarealet udgør en råstofressource for teglværksindustrien i det sydlige Jylland, og udnyttelse af ressourcer af rødbrændende ler kan (bortset fra Fyn og Øer) jf. retningslinje 7.4.2 i råstofplanen 2020 ske, hvor indvindingen kan finde sted uden at komme i strid med andre væsentlige hensyn, selvom det er uden for de udlagte graveområder.

Det er ansøgt om at grave i ca. 1 meters dybde og samtidigt oplyst at muldlaget er ca. 25 cm tykt, samt at laget af rødler er ca. 80 cm. Der er givet tilladelse til at grave ned til 1,5 meter under terræn, for at give ansøger mulighed for at udnytte rødleres-ressourcen fuldt, når der alligevel graves.

Ressourcens størrelse:

Der er søgt om råstofindvinding på ca. 3,2 ha stort areal. Den ansøgte gravedybde er 1 meter under terræn. Der forventes en forekomst af rødler på ca. 0,8-1 meter. Der kan derfor forventes en samlet ressource på op til ca. 32.000 m³ rødler

Ressourcens kvalitet:

Ansøger har oplyst at rødleret i området har den ønskede kvalitet, som gør at leret kan anvendes på områdets teglværker.

Regionens samlede vurdering

Regionen har foretaget en afvejning af de hensyn, der er oplistet i råstoflovens § 3 og vurderer samlet, at det ansøgte under overholdelse af de vilkår, der er fastsat i tilladelsen kan gennemføres uden væsentlige gener eller miljømæssige konsekvenser for mennesker, natur og omgivelserne. Regionen vurderer endvidere, at indvindingen ikke er i strid med de planmæssige interesser, der gælder for området.

På den baggrund vurderer regionen, at der kan meddeles tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding.

8 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

8.1 Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse om tilladelse til råstofindvinding inkl. vurdering efter habitatbekendtgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er: Adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. MIT-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for regionen i klageportalen senest den 16. juni 2025 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette jf. råstoflovens § 43 ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af afgørelsen.

8.2 Underretning om afgørelsen

De nedenfor nævnte er orienteret særskilt om afgørelsen.

Myndigheder

---

mst@mst.dk

Sønderborg kommune mian@sonderborg.dk og vand-natur@sonderborg.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Miljøstyrelsen Østjylland, ojl@mst.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen, trm@trm.dk,

Sønderborg Lufthavn post@sonderborg-lufthavn.dk og handling@sonderborg-lufthavn.dk

Energinet ledningsinfo@energinet.dk

Energinet, 3.parter@energinet.dk

SKAT, myndighed@skat.dk

Parter (til de samme som der er sendt partshøring til)

Parter jf. listen i afsnit 6.3 *Partshøring*.

Foreninger og organisationer (klageberettigede)

Klageberettigede foreninger og organisationer er:

Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Tilladelsen er sendt direkte til:

Dansk botanisk forening – Jylland og øer: nbu_jyl@botaniskforening.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling, soenderborg@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling Sønderjylland,
Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet lokalkreds, soenderjylland@friluftsradet.dk

Med venlig hilsen

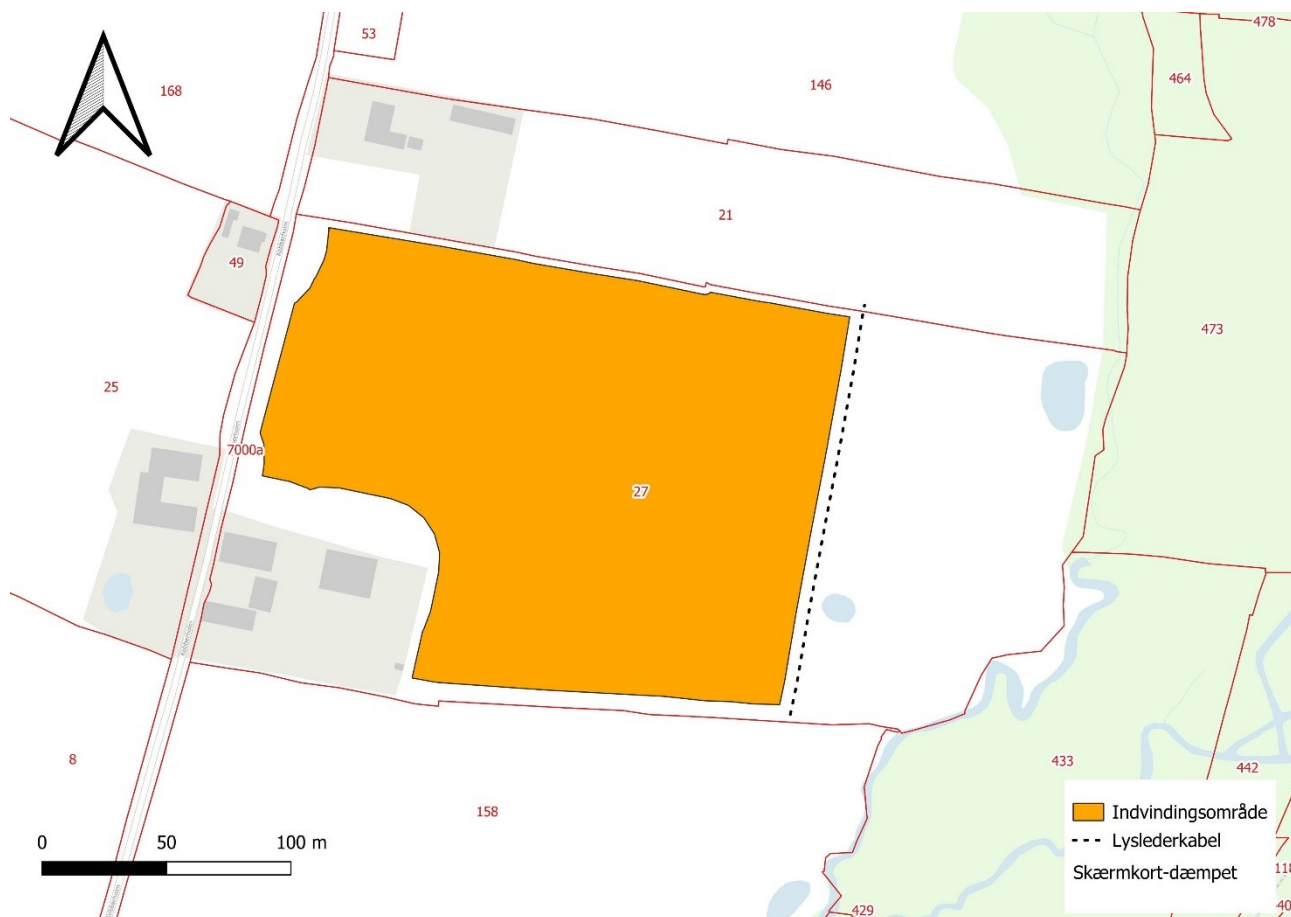
Emma Schulz Zachariassen
Biolog

9 BILAG

Følgende bilag er vedlagt tilladelsen:

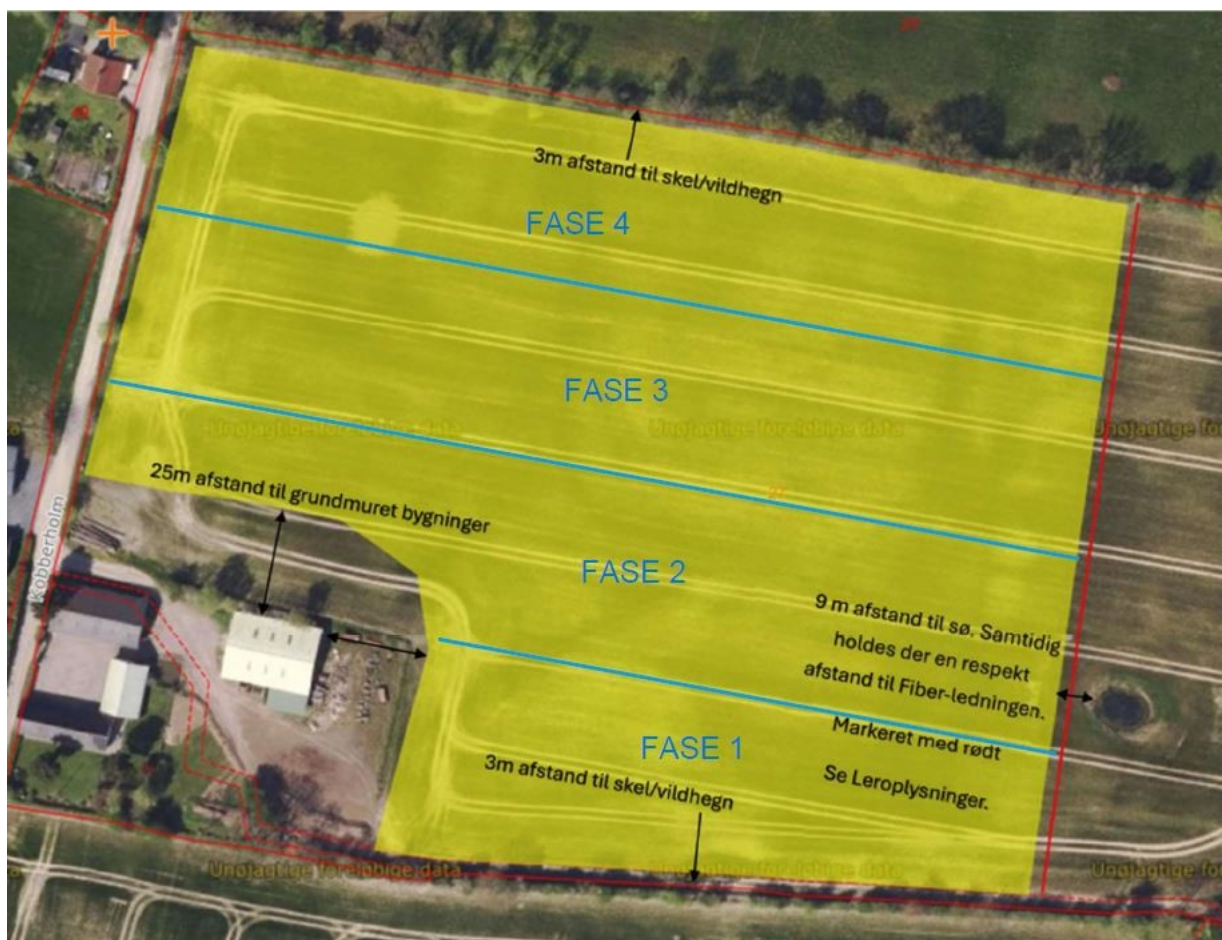
1. Oversigtskort
2. Graveplan
3. Efterbehandlingsplan
4. Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema
5. Udtalelse fra museet

Bilag 1 Oversigtskort med lyslederkabel

Bilag 2 Graveplan

Bilag 3 Efterbehandlingsplan

Efterbehandlingsplan *

Udkast til efterbehandlingsplan *

Resume af efterbehandlingsplanen *

Efter endt ler indvinding, efterbehandles og tilbagelægges området til jordbrug. Muldlaget lægges før indvinding i depot parrallet med banen hvor der indvindes. Efter endt indvinding udlægges mulden igen på området så det tilnærmer sig den tidligere overflades forløb. Afslutningsvis drænes og grubes området på ny.

BILAG 4 VVM-SCREENING

I/S LERTRANSKØB

Amtsvejen 23

6400 Sønderborg

CVR-NR: 10033098

Klima og Ressourcer

Kontaktperson: Mette Hedegaard

E-mail: mclh@rsyd.dk

Direkte tlf.: 23805519

Den 8. november 2024

sagsnr.: 24/20598

AFGØRELSE OM, AT ANSØGNING OM TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅSTOFINDVINDING PÅ MATR.NR. 27 BOJSKOV, ULLERUP I SØNDERBORG KOMMUNE ER IKKE OMFATTET AF KRAV OM MILJØ- VURDERING (SCREENINGSAFGØRELSE)

Region Syddanmark har 24. maj 2024 modtaget en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding på matr.nr. 27 Bojskov, Ullerup i Sønderborg Kommune.

AFGØRELSE

Region Syddanmark har gennemført en miljømæssig screening af det ansøgte projekt, jf. miljøvurderingslovens § 21, da det ansøgte projekt optræder på lovens bilag 2, pkt. 2a. Screeningen er gennemført med henvisning til de i lovens bilag 6 relevante kriterier. Screeningsskemaet er vedlagt som bilag.

Region Syddanmark har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.

Afgørelsen er meddelt efter § 21 i miljøvurderingsloven⁷. Jf. lovens § 39 bortfalder afgørelsen, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter meddelelsen.

BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN

Screening er en administrativ proces, hvor projektet vurderes i forhold til en række faste kriterier jf. miljøvurderingslovens bilag 6 under overskrifterne:

1. Projektets karakteristika
2. Projektets placering
3. Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning

Derudover skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt efter habitatbekendtgørelsens⁸ § 6, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3. Tillige skal regionen, jf. § 8 i indsatsbekendtgørelsen⁹, ved administration af lov om vandplanlægning¹⁰ forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i miljømålsbekendtgørelsen, ikke forhindres.

Nedenfor angives hovedbegrundelserne for afgørelsen. De uddybede begrundelser findes i screeningskemaet.

Projektets karakteristika:

I/S Lertranskøb har søgt om råstofindvinding af rødler på matr. nr. 27 Bojskov, Ullerup. Der søges om en 10 årig indvindingstilladelse på tilsammen 3,5 ha. Der søges om at indvinde op til 10.000 m³ rødler årligt. Området er beliggende uden for et udpeget graveområde i Råstofplan 2020. Der er søgt om indvinding af rødler efter retningslinje 7.4.2 i Råstofplan 2020. Der vil blive gravet til ca. 1 meter under terræn.

Der søges om drift i tidsperioden fra klokken 7.00 til 16.00 på hverdage. Udlevering søges i samme periode. Der søges ikke driftstider i weekenden eller på helligdage. De ansøgte driftstider er ansøgt for at begrænse eventuelle støjgener på de mest følsomme tidspunkter af døgnet, som nat, tidlig morgen og aften.

Der vil blive anvendt en maskine på projektområdet af gangen, en gravemaskine eller en bulldozer. Dozeren bruges i forbindelse med afrømning af muldlaget så rødleret ligger blottet og til reetablering ved at lægge det afrømmede muld retur ud over det færdige indvindingsområde og samtidig gøre marken klar til

---

⁷ Jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), med senere ændringer.

⁸ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

⁹ Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

¹⁰ Jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 af lov om vandplanlægning.

landbrugsdrift. Gravemaskinen vil blive brugt til indvinding af det +/-0,8 meter tykke lag af leret og læsning i samme arbejdsgang. Erfaringsmæssigt støver lerindvindingsprojekter ikke.

Indvindingen vil ske i maksimalt 3 uger i sommerhalvåret. I de øvrige tidsrum af året vil der ikke foregå indvinding på projektarealet. Projektområdet vil blive afgravet i baner/delområder. Banerne/delområderne vil blive taget et af gangen pr. år. Det er således kun en lille del af området, som vil være påvirket ad gangen under indvindingen. Arealerne vil blive efterbehandlet til landbrugsformål. Til allersidst i projektperioden vil drænen blive reetableret.

Indvindingen vil foregå med en afstand af mindst 9 meter til den sø der ligger midt på matr. nr. 27 Bojskov Ullerup og ikke nærmere det østlige skel end sikkerhedsafstanden til det lyslederkabel, som går på tværs af matriklen (ca. 5 meter vestligt fra søen midt på matriklen). Der vil være 3 meter til øvrige skel, medmindre der er grundmuret bygninger. Ved grundmurede bygninger vil afstanden være 25 meter.

Der vil ikke forekomme hverken sanitært eller industrielt spildevand i forbindelse med projektet. Der vil ikke blive udledt nogen former for flydende kemikalier/ stoffer i forbindelse med indvindingen.

Projektets placering:

Projektarealet er beliggende i landzone i Sønderborg Kommune. Der er enkelte bebyggelser i nærheden med beboelse i umiddelbar nærhed. Herunder Lodsejers egen bolig. Projektarealet ligger 700 meter fra Sønderborgmotorvejen og ca. 1,6 km fra Fiskbæk og Adsbøl. På ansøgningstidspunktet er projektarealet landsbrugsareal med dyrkning af afgrøder. Det vil blive efterbehandlet til samme anvendelse.

Området er inden for bevaringsværdigt landskab-, skovrejsning-, værdifuld landbrugs- og økologisk forbindelsesområde. Det efterbehandlede areal vil fremstå i landsskabet, som området gjorde før gravning. Blot ca. 0,8 meter lavere. Hældninger og kurver vil svare til det oprindelige landskab. Det forventes derfor, at der efter endt gravning ikke vil kunne ses en tydelig forskel på før og efter.

Der ligger to søer på arealet, hvoraf den ene er §3 registreret. Der er et §3 registreret vandløb langs det østlige skel af matriklen. Der antages, at være stor vandsalamander i den midterste §3 sø, da der blev observeret salamandere i søen på markmødet. Der er kun registreret lille vandsalamander i søen i 2001. Der findes ifølge de undersøgte databaser ikke andre registreringer for søen indeholdende vandsalamander.

De 2 nærmeste natura 2000 -områder er placeret mellem 1,5 km-1,8 km væk mod vest og mod sydøst. Det drejer sig om Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als som er udpeget som habitatområde nr. 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als og fuglebeskyttelsesområde nr. 64 Flensborg Fjord og Nybøl Nor. Samt Natura 2000-område nr. 94, som er udpeget som fuglebeskyttelsesområde nr. 68 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov og habitatområde nr. 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov.

Området ligger i OSD-drikkevandsområde. Der omtrent 900 meter til nærmeste drikkevandsboring. Projektområdet er kendetegnet ved, at der er store lerforekomster.

I vandområdeplan 2021-2027 er der ingen målsatte søer, vandløb eller kystvande inden for projektarealet. Dog er vandløbet i udkanten af projektarealet fastsat med miljømålet "god økologisk tilstand" og har opnået samme tilstand. Derudover er vandløbets miljømål sat til "god kemisk tilstand" og er faktisk ukendt. Vandløbet afvander til kystvandområdet Nybøl Nor, som også er målsat og ikke opfylder sin målsætning.

Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning:

Det ansøgte areal ligger i et område med spredte beboelser, og det forventes således, at et forholdsvis begrænset antal personer vil blive påvirket af indvindingsprojektet.

Støj

Miljøpåvirkningen i form af støj søges begrænset ved de ansøgte driftstider, som er lagt uden for de mest støjfølsomme perioder. Således er det undladt at søge driftsstart klokken 6.00, som det ellers er kutyme for branchen. Samtidig er det søgt om, at driften allerede ophører klokken 16.00. Det betyder reelt, at der i perioder med indvinding vil forekomme støj i et mindre tidsinterval fra råstofindvindingen end der foregår ved almindelig industridrift og den nuværende landbrugsdrift. Indvindingsaktiviteten vil være midlertidig og kortvarig, når den forekommer og vil kunne sidestilles med anlægsfasen i større råstofgrave (sand, sten og grus), hvor der ved afrømning og opbygning af støjvolde i henhold til råstofvejledningen¹¹ nævnes, at en afvigelse fra de vejledende støjgrænser i en periode på nogle uger kan indarbejdes i råstoftilladelser. Arbejdet med afrømning af muld og rødder-laget kan også sammenlignes med de aktiviteter, som der reguleres i miljøaktivitetsbekendtgørelsen¹², hvor midlertidige aktiviteter, der anmeldes, accepteres såfremt, der er redegjort for hvilke tiltag, herunder driftstider, der er foretaget for at mindske gener til omgivelserne.

Region Syddanmark vurderer derfor, at 3 uger om året, som foregår ved først at afrømme muldlaget og herefter laget af rødder ikke vil kræve en støjredegørelse. Det vurderes på baggrund af det samlede billede af driftsplanen, antallet af maskiner, projektarealets størrelse og beliggenheden af naboers bygninger og opholdsarealer samt projektets midlertidige karakter, at projektet ikke vil give anledning til væsentlige støjgener, som er udover, hvad der er samfundsmæssigt acceptabelt ved et projekt af denne begrænsede størrelse.

Støv

Der forventes ikke at være miljøpåvirkning i form af støv. Indvindingen vil forekomme i meget korte intervaller, hvorfor det erfaringsmæssigt ikke danner grundlag for væsentlige støvgener. Såfremt væsentlige støvgener imod forventning vil forekomme, har ansøger oplyst, at eventuelle støvgener vil søges mindsket ved vanding.

---

¹¹ Naturstyrelsens vejledning, Administration af råstofloven, september 2012, afsnit 10.4.6 om støj.

¹² Miljø- og Fødevareministeriets (Miljøstyrelsen) Bekendtgørelse nr. 844 af 23. juni 2017 om miljøregulering af visse aktiviteter.

Områdets anvendelse

Det terrænnære grundvand står 1-2 meter under terræn. Råstofindvindingen vil derfor betyde, at projektområde vil kunne forekomme mere vintervådt efter indvinding. På baggrund af erfaringer fra tidligere lerindvindinger i nærområdet i Sønderborg Kommune foretaget af samme indvinder, hvor grundvandet ligeledes før gravning har stået i samme terrænhøjde, skønnes det dog ikke at være et forhold, som hindrer udnyttelsen af arealet som landbrugsareal efterfølgende.

Grundvand og overfladevand

Indvinding af rødder udgør ikke en væsentlig risiko for forurening af grundvand eller overfladevand. Risikoen for grundvandet vil teoretisk bestå i risiko for spild og lækage af drivmidler og hydraulikolie ved påkørsler/uheld. Sandsynligheden for lækage og spild til miljøet og omgivelserne er lille, da dette ville ske under drift, hvor skaden vil blive opdaget hurtigt og passende foranstaltninger derfor straks vil kunne iværksættes. Der vil ikke ske overfladeafstrømning med partikler, da der kun indvindes i tørvejrperioder. Derudover graves der ikke under grundvandsspejl og der er langt (ca. 900 meter) til nærmeste drikkevandsboring.

Projektarealet er derudover beliggende på et tykt lag af moræneler, som er op til 20 meter tykt førend det dybe grundvandsspejl træffes. Det vurderes derfor, at der er en god beskyttelse af grundvandet selvom, der fjernes et 0,8 meter tykt lag rødder.

Naturområder

Projektområdet ligger med en §3 sø i midten af arealet, en anden sø øst på matriklen, et §3 vandløb langs den østlige matrikelstel og med to Natura2000-områder beliggende noget længere væk.

For §3 søen midt på matriklen gælder, at der holdes en afstand på 9 meter i forbindelse med gravningen. Senere når der skal etableres dræn, drænes der ikke nærmere end 12 meter fra søen for at undgå at dræne søen, fordi drænets drænevne strækker sig op til 6 meter ud til siderne under de aktuelle jordbundsforhold.

Da det ansøgte areal ikke strækker sig længere end til lige vest for søen midt på matriklen, vurderes det, at ingen af de to søer på matriklen eller vandløbet i det østlige skel vil blive påvirket af projektet. Ligeledes vurderer Region Syddanmark, at natura2000-områderne heller ikke påvirkes på grund af afstanden samt projektets karakteristika og afgrænsninger i øvrigt, samt områdets forhold (se i øvrigt screeningsskemaet).

Væsentlighedsvurdering efter habitatbekendtgørelsen og habitatvurdering af bilag IV arter

---

Der er i screeningen foretaget en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke udpegningsgrundlaget i de nærmeste beliggende Natura 2000 områder væsentligt. Vurderingen er foretaget efter habitatbekendtgørelsens § 6, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 13.

Projektet vurderes ikke at kunne påvirke Natura 2000 områderne væsentligt. Det skyldes sammen med afstanden til områderne, at indvindingen ikke vil medføre udledning af vand, medføre påvirkning af grundvandet eller medvirke til eutrofiering, som er nogle af de parametre Natura 2000 områderne er mest sårbare overfor. Derudover findes der ikke de udpegede arter inden for projektområdet.

Der er også foretaget en vurdering efter § 10 i habitatbekendtgørelsen jf. § 10 stk. 2, om projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for dyr på bilag IV samt om projektet kan ødelægge plantearter i alle livsstadier på samme bilag. Det vurderes, at projektet ikke medfører beskadigelse af yngle-rasteområder for bilag IV arter. Det skyldes, at der ikke er fundet bilag IV arter inden for projektområdet samt, at det er vurderet, at projektarealet ikke indeholder yngle- eller rasteområder for bilag IV arter.

Den udpegede §3 sø midt på matriklen vurderes til at være et ynglevandhul. Søen ligger lige uden for projektområdet. Vandhullet er allerede registreret med vandsalamandere i år 2001. Det har derfor antageligt været ynglevandhul i over 20 år med samtidige landbrugsaktiviteter (pløjesor) helt op til vandkanten af søen. Som det fremgår af luftfotos gennem tiden. Det vurderes pga. projektets arealafgrænsning, samt at der er en graveafstand på mindst 9 meter, og en drænafstand på mindst 12 meter og en jordbund, som er meget lerholdig, at projektet ikke vil beskadige ynglevandhullet. Ligeledes vurderes det, at der heller ikke sker skade på den økologiske funktionalitet ved indvindingen eller den efterfølgende efterbehandling, da den hidtidige landbrugsdrift fortsætter.

PARTSHØRING

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens¹³ § 19. Jf. miljøvurderingslovens § 35, stk. 1, nr. 1 skal berørte myndigheder ligeledes høres, inden der træffes afgørelse.

Screeningsafgørelsen har været i partshøring af to omgange. Det skyldes en ny oplysning fra LER.dk om, at der på tværs af arealet ligger et lyslederkabel. Efter denne nye oplysninger er fremkommet er projektet blevet tilpasset og arealet er ændret. Arealet er blevet mindre. Derfor er projektet sendt i høring igen til de høringsberettigede, som var kommet med høringssvar til arealets udformning i første høring samt ejer af lyslederkablet og et elkabel. Første høringsperiode løb fra 24. juni 2024 til 12. august 2024. Anden høringsrunde er foregået i perioden 7. oktober 2024 til 4. november 2024.

Høringen der forløb i perioden 24. juni 2024 til 12. august og har været sendt i høring til følgende:

Beboere	Kobberholm 14, 6400 Sønderborg
Beboere	Kobberholm 12, 6400 Sønderborg
Beboere	Kobberholm 10, 6400 Sønderborg
Virksomhed Rr Kobberholm Handel	Kobberholm 10, 6400 Sønderborg

¹³ Bekendtgørelse af forvaltningsloven jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

Beboere	Kobberholm 8, 6400 Sønderborg
Beboer og Lodsejer for projektarealet	Kobberholm 9, 6400 Sønderborg
Beboere	Kobberholm 7, 6400 Sønderborg
Beboere	Kobberholm 5, 6400 Sønderborg
Indvinder/ansøger	Amtvejen 23, 6400 Sønderborg
Beboere	Gammelskovvej 1, 6400 Sønderborg
Sønderborg Kommune:	vand-natur@sonderborg.dk og natur@sonderborg.dk
Museum Sydøstdanmark:	planer@msj.dk
Vejdirektoratet:	hoeringer@vd.dk
Haderslev Stift:	kmhad@km.dk

I høringsperioden i juli/august 2024 er der kommet høringssvar fra kommune og fra en nabo.

Naboen har spurgt til om støjen fra transporten til og fra projektområdet ikke også bør miljøvurderes. Region Syddanmark bekræfter, at støjen til og fra projektområdet også skal vurderes under de samlede miljøforhold. Det beklages, at det ikke er gjort tydeligt, at vurderingen er foretaget. Teksten er derfor tilrettet, så det er tydeligt, at transportforholdene også er miljøvurderet.

Sønderborg kommune er også kommet med høringssvar og har samtidigt videresendt bemærkninger vedr. trafikforhold fra en nabo til regionen. Sønderborg Kommune, naturafdelingen har oplyst, at det ansøgte projekt i sin daværende form krævede en dispensation fra §3 i naturbeskyttelsesloven. Efterfølgende har projektansøger konstateret, at der også findes et lyslederkabel på matriklen, og har derfor tilpasset ansøgningen. Det tilpassede projekt er en arealtilpasning, som også tilgodeser kommunens bemærkninger til projektet.

Derudover har Museum Sydøstdanmark oplyst, at der er stor risiko for, at der vil kunne findes områder med kulturarv på arealet. Oplysningerne er videreformidlet til ansøger.

I anden høringsperiode er der sendt udkast til følgende:

Beboer og Lodsejer for projektarealet	Kobberholm 9, 6400 Sønderborg
Indvinder/ansøger	Amtvejen 23, 6400 Sønderborg
Elnetselskabet N1	kontakt@n1.dk
Sønderborg Kommune	vand-natur@sonderborg.dk og natur@sonderborg.dk
Telekom (TDC NET A/S)	ledningsoplysning@tdc.dk

Anden høringsperiode forløb i perioden 7. oktober 2024 til 4. november 2024 og der er indkommet bemærkninger fra Elnetselskabet N1 om, at de sædvanlige respektafstande skal overholdes, samt fra Telekom (TDC Net A/S), som oplyser at de også ønsker respektafstande, herunder de sædvanlige 3 meter til skel og lignende i råstofsammenhænge overholdt. I anden høringsperiode er der ikke kommet yderligere bemærkninger.

KLAGEVEJLEDNING

Region Syddanmarks afgørelse efter miljøvurderingsloven kan for så vidt angår retlige spørgsmål påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er: Miljøministeren, enhver med retlig interesse i sagens udfald samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus' hjemmeside](#), hvor man logger ind med f.eks. NEM-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget på klagenævnets hjemmeside](#).

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 6. december 2024 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Klage har ikke opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af denne afgørelse.

OFFENTLIGGØRELSE AF AFGØRELSEN

Jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 13 kan offentliggørelse ske udelukkende digitalt. Afgørelsen offentliggøres på regionens hjemmeside.

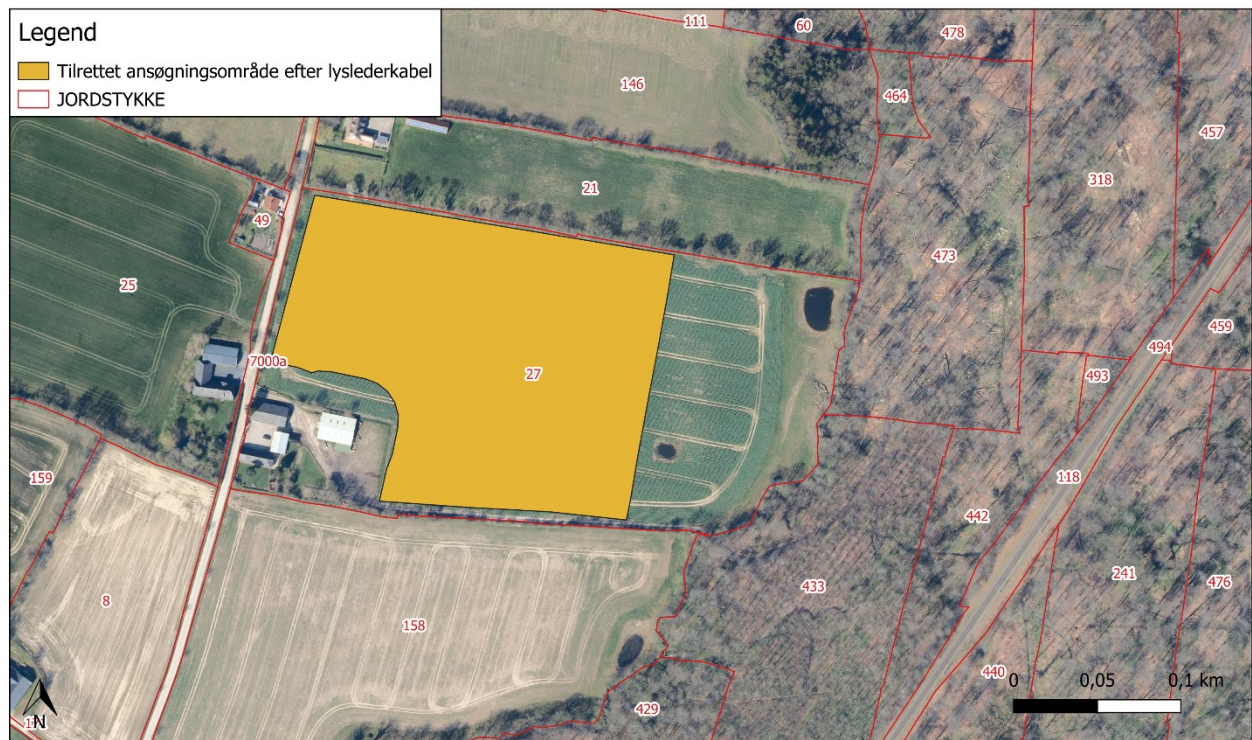
ØVRIGT

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede.

Med venlig hilsen

Mette Hedegaard
Råstofsagsbehandler

BILAG 1 - OVERSIGTSKORT

SKEMA TIL BRUG VED SCREENING AF PROJEKTER PÅ BILAG 2

Kriterier iht. bilag 6 i lovbek. nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Nedenstående skema omfatter kriterier jf. bilag 6 til bestemmelse af, hvorvidt projekter omfattet af bilag 2 skal underkastes en miljøkonsekvensvurdering. Oplysningerne i skemaet er baseret på oplysninger fra ansøger om projektets karakteristika mm. i råstofansøgning af 16. marts 2023. Derudover er supplerende oplysninger indkommet af flere omgange og senest den 1. oktober 2024 også medtaget.

Seneste oplysning vedr. et lyslederkabel på tværs af matriklen har resulteret i en projektilpasning, som har mindsket areal i forhold til det først ansøgte. Oplysningerne i skemaet er også baseret på anmeldelse efter miljøvurderingsloven af 2. april 2024. Endvidere er statslig, regional og kommunal planlægning samt oplysninger indkommet ved høringer af de berørte myndigheder og forsyningsselskaber også inddraget. Tilgængelige oplysninger om projektområdet fra relevante registre og geografiske informationssystemer så som Danmarks Miljøportal, Arter.dk, Naturbasen.dk, PlansystemDK og MiljøGIS er også inddraget i vurderingerne.

PROJEKTETS KARAKTERISTIKA

1. Projektbeskrivelse – jf. ansøgningen	Der ansøges om indvinding af rødbrændende ler på et areal på 3,5 ha. Der ansøges om en årlig indvinding af rødler på 10.000 m². På arealet er der i dag landbrugsdrift og det fremgår af ansøgningen, at dræn vil blive genetableret. Arealet vil blive efterbehandlet til landbrugsdrift, som det er før projektets opstart. Projektet foregår på ca. halvdelen af matr. nr. 27 Bojskov Ullerup. Projektet vil foregå på den vestlige del af matriklen og vil være afgrænset af skel, veje, bygninger og af placeringen af et lyslederkabel. Der vil blive holdt 3 meter afstand til skel og veje, samt sikkerhedsafstanden til lyslederkablet og 25 meter til grundmurede bygninger. Der vil blive holdt en afstand på mindst 9 meter til en sø midt på matriklen.

	Indvindingen vil foregå ved, at mulden rømmes af og lægges langs indvindingsarealet, herefter indvindes rødleret indtil ca. 0,8 meter dybde. Gravedybden vil være ca. 1 meter. Efterfølgende vil muldlaget på omtrent 0,25 cm blive lagt tilbage. Til indvindingsaktiviteterne vil der blive anvendt en dozer og en gravemaskine. Der vil blive indvundet af en uges varighed op til 2-3 gange om året eller en enkelt gang på sammenlagt 2-3 uger. Der vil derfor foregå indvinding på arealet 2-3 uger om året. Indvindingsarealet vil blive gravet i etaper. Etaperne vil blive efterbehandlet løbende. Der vil blive anvendt dozer og hydraulisk gravemaskine. Driftstiden vil være fra klokken 7.00-16.00 på hverdage. Dette gælder både for indvinding og udlevering. Der vil ikke være aktiviteter lørdage, søndage og helligdage. Adgangsvejen planlægges til at ligge ud til Kobberholm. Der er ikke ansøgt om adgangsvej endnu.
2. Bygherre – navn, adresse, mail og telefonnummer	Peter Christensen Driftsleder I/S LERTRANSKØB Cvr: 10033098 Amtvejen 23 6400 Sønderborg Tlf 21636707
3. Bygherres kontaktperson, mail og telefonnummer	Peter Christensen, lertrans@outlook.dk, tlf: 23109140 / 21636707
4. Projektets placering og arealbehov i ha	Projektet er placeret i Sønderborg Kommune i det åbne land. På adressen Kobberholm 9, 6400 Sønderborg. Matr. nr. 27 Bojskov, Ullerup. Arealet er omfattet af kommuneplan. Der er ingen lokalplan. Indvindingsarealet er 3,5 ha.

5. Oversigtskort

Udsnit af Aabenraa kommune og Sønderborg Kommune. Den markerede sorte streg viser kommunegrænsen. Placeringen af projektområdet er markeret med orange farve.

	Legend - Tilrettet ansøgningsområde efter lyslederkabel - JORDSTYKKE Udsnit af Sønderborg Kommune. Placeringen af projektområdet er markeret med orange farve.
6. Projektets behov for råstoffer – type og mængde i anlægs- og driftsfasen	Ingen behov for råstoffer.

7. Projektets behov for vand – kvalitet og mængde i anlægsfasen og driftsfasen	Ansøger har oplyst, at de ikke forventer, at skulle have behov for vand. Eneste behov for vand kan opstå, hvis der er store støvgener fra indvindingen. Det forventes der ikke, da ansøger oplyser, at der erfaringsmæssigt ikke er behov for støvbekæmpelse ved indvindingen af rødder.
8. Mængden og typen af affald som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	Ansøger har oplyst, at der ikke genereres affald i forbindelse med processen at indvinde rødder. Det gælder både anlægsfasen og driftsfasen. Det affald som vil opstå er i forbindelse med arbejdskraftens evt. husholdningsaffald. Ansøger lejer arbejdskraften ind udefra, og der stilles ikke mandsskabsfaciliteter til rådighed. Der vil ikke blive foretaget reparationer eller lignende for maskinerne, da det er lejet udstyr og mandskab. Vedligeholdelse vil derfor foregå andre steder og i forbindelse med udlejers almindelige drift. Det betyder, at spildolie og lignende affaldstyper ikke vil blive håndteret på stedet.
9. Mængden og typen af spildevand som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	Ansøger oplyser, at der ikke vil forekomme spildevand fra processen med indvinding af rødder. Ansøger oplyser, at der ikke stilles mandsskabsfaciliteter til rådighed for arbejdskraften. Der vil derfor ikke forekomme husstandsspildevand fra aktiviteterne på matriklen.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
10. Er der andre ejere end bygherre?	Ja			Ejerlav: Bojskov, Ullerup, matrikel: 27 Ejer: Johannsen, John, adresse: Kobberholm 9, 6400 Sønderborg Ejer har givet sin accept af det ansøgte. Ejer deltog i markmødet.
11. Er der andre projekter eller aktiviteter i område, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (kumulative forhold)			Nej	Nej, der er tilsvarende projekter i lokalområdet i planlægningsfasen. Områderne ligger med andre tilkørselsforhold. Det er oplyst af ansøger, at de forskellige projekter ikke vil indvinde samtidig. Derudover er der ikke kendskab til andre aktiviteter på Kobberholm, som vil skabe kumulative forhold.
12. Forudsætter projektet etablering af yderligere vandforsyningskapacitet			Nej	Der er ikke behov for vand til projektet.
13. Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger?			Nej	Ansøger har oplyst, at der i hele indvindingsperioden er tale om flytbare enheder, som kun bruges til indvinding på området i tørvejr. Det betyder, at maskiner vil blive flyttet til andre opgaver i regnperioder eller ved stop pga. fyldte lager. Der vil derfor ikke være nogen på projektarealet uden for de 3 uger om året. Der vil derfor heller ikke være behov for håndtering af affald. Derudover bliver der ikke produceret affald ved indvinding af ler med gravemaskine og lastbiler. Samtidig vil der ikke blive stillet mandskabsvogne, så der er ikke behov for håndtering af husspildevand. Overfladevand vil blive håndteret som i dag, ved lokal nedsivning.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
14. Overskrides de vejledende grænseværdier for støj?			Nej	Projektet foregår i meget korte perioder på enten 1 uges varighed 3 gange fra april til september, eller 3 uger i streg inden for samme tidsperiode. Der vil maksimalt være 3 ugers indvinding på et år. Området er beliggende i landzone, hvor der i tidsrummet fra klokken 07.00-18.00 på hverdage er fastsat en vejledende støjgrænse på 55 dB(A) i støjvejledningen fra 1984. Indvindingen vil ske i baner. Arbejdet i en enkelt af disse baner ligger tæt på naboer, det formodes derfor, at støjen kortvarigt vil kunne opleves generende. Dog er det et arbejde, der står på i en meget kort periode. Arbejdet vurderes derudover til at kunne sidestilles med anlægsarbejder, som ved byggeri af veje og huse, hvor der i kortvarige perioder accepteres mindre overskridelser af de vejledende støjgrænser. Indvinder har derudover også forsøgt at begrænse eventuelle støjgener ved at lægge driftstiderne således, at indvindingen ikke starter førend klokken 7.00 og allerede slutter klokken 16.00. Derfor vil arbejdet også på daglig basis være begrænset til den periode på dagen, hvor de fleste mennesker selv er aktive og inden for det, der betragtes som normal arbejdstid.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				I tidsperioden klokken 7.00-18.00 ville eventuel støj skulle midles over en tidsperiode på 8 timer, og da 2 af timerne i dette tidsrum vil være uden støj skønnes det, at støjgenerne ikke vil være en væsentlig gene, selvom de kortvarigt skulle overskride den vejledende støjgrænse. Støjen i forbindelse med til- og fra kørsel vil påvirke beboerne langs vejen en gang pr. transport, da ansøger har beskrevet at lastbilerne vil køre ad Kobberholm med tomme vogne fra syd og med læssede vogne videre mod nord. Det betyder, at beboere langs vejen vil opleve støj fra en ensrettet kørsel af lastbiler. Det er regionens vurdering, at der med den valgte transportrute er taget mest muligt hensyn til naboer langs Kobberholm ud fra de adgangsmuligheder, der er til projektarealet. Da belastningen, herunder støj ved forbi-kørsel fra hver enkelt lastbil således kun vil opstå en gang pr. transport vurderer regionen, at støjen fra lastbilerne vil være af begrænset karakter. Sammen med den korte periode på 3 uger om året, hvor der vil foregå transporter til og fra projektområdet, vurderes påvirkningen at være af underordnet betydning. Det er derfor Region Syddanmarks samlede vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil være til væsentligt gene.
15. Vil anlægget give anledning til vibrationsgener?	ja			Kørsel med tunge maskiner vil lokalt give vibrationer. Det er oplyst, at indvindingen vil foregå mindst 25 meter fra grundmurede bygninger. Denne afstand

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				er erfaringsmæssigt tilstrækkeligt til at afbøde gener fra vibrationer på bygninger. Det er Region Syddanmark vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil medføre gener i sådan grad, at det kan opfattes som en væsentlig hindring for projektet samt, at der ikke er behov for at undersøge forholdet nærmere.
16. Vil anlægget give anledning til støvgener?			nej	Råstofindvinding og transport af råstoffer er en kilde til støvemission, der kan have stor midlertidig indflydelse på den lokale luftkvalitet. Graden af støvemission vil variere fra dag til dag og være afhængig af aktivitetsniveauet, de specifikke aktiviteter, jordtypen samt de meteorologiske forhold (nedbør, vindretning og -hastighed). Specielt vil der i perioder med tørt vejr og megen vind være størst risiko for at kunne påføre naboer støvgener. Det vurderes, at anlægget ikke vil give anledning til væsentlige støvgener, når hyppigheden af indvindingen, samt placering af bygninger og opholdsarealer, samt oplysning om vanding af vejadgangen tages i betragtning. Ansøger har oplyst, at de ikke forventer støvgener, såfremt de alligevel forekommer vil de benytte sig af vanding af transportveje via vand fra nærmeste eksisterende vandhane.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Det vurderes derfor, at indvinding af ler ikke vil medføre væsentlige støvgener.
17. Vil anlægget give anledning til lugtgener?			Nej	Råstofindvinding medfører ikke lugtgener.
18. Vil anlægget give anledning til lysgener?			Nej	Arbejdet vil foregå i sommerhalvåret, hvor der i forvejen er lyst i tidsrummet for driftstiderne.
19. Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld?			Nej	Projektet indebærer ikke aktiviteter som giver særlig risiko for uheld. Aktiviteten er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen.
20. Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening?			Nej	Det forventes, at luftforurening i forbindelse med råstofindvindingen og transport med råstofferne er i så lille et omfang, at der i området ikke vil ske en overskridelse af de vejledende grænseværdier for luftforurening. Spredningsforholdene i området vurderes, at være gode idet, at projektarealet befinder sig i det åbne land og det vurderes hermed at luftkvaliteten ikke vil blive væsentligt påvirket som følge af aktiviteten.
21. Vil projektet udgøre en risiko for vandforurening (grundvand og overfladevand)?			Nej	Der er ikke brændstoftanke opbevaret på arealet.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Det vurderes, at risikoen for en grundvandsforurening eller overfladevandsforurening forårsaget af læk fra maskiner eller uheld ved sammenstød udgør en meget lille risiko. Der graves ikke under grundvandsspejlet. Der er et terrænært grundvandsspejl omtrent 1-2 meter under terræn. Der er et dybt grundvandsmagasin i omtrent kote - 20. Undergrunden består af ler. Der er ikke konstateret aktive drikkevandsboringer i nærheden. Tætteste dikkevandsboring er 169.740 beliggende ca. 900 meter væk. På matriklen findes 2 søer og ved matrikelgrænsen findes ydermere et vandløb. Der vil blive holdt en graveafstand på 9 meter fra søen i midten på af matriklen. Afstanden til vandløb og søen i det østlige skel vil blive over 62 meter. Der bliver ikke gravet i den østlige ende af matriklen. Projektarealet er beliggende i OSD-område og uden for indvindingsopland samt andre udpegningsarealer. Nærmeste drikkevandsboring ligger ca. 1 km væk. Efter projektet ophør ønskes det, at arealerne skal tilbageføres til nuværende driftsform, som er landbrug. Det vurderes, at projektet ikke påvirker overfladevand pga. afstandene og jordbundsforholdene. Ligeledes sker der ikke udledninger af væske eller lignende

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				stoffer ved projektet. Det vurderes ligeledes, at projektet ikke påvirker grundvandet pga. jordbundsforholdene og da projektet ikke indebærer udledninger af væske.

PROJEKTETS PLACERING

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
22. Forudsætter projektet ændring af den eksisterende arealanvendelse?			Nej	I perioden hvor der indvindes vil der ske en ændring fra landbrugsjord til indvindingsområde. Ændringen i arealanvendelse er midlertidig. Efter gravningen vil arealet blive efterbehandlet til landbrug, hvorfor der ikke vil ske en ændring i arealanvendelsen, heller ikke for naboarealerne.
23. Forudsætter projektet ændring af en eksisterende lokalplan for området?			Nej	Der er ikke nogen lokalplan.
24. Forudsætter projektet ændring af kommuneplanen?			Nej	Området er udlagt til regionalt interesseområder for gulbrændende ler i nuværende Råstofplan. Projektet forudsætter ikke en ændring af den gældende kommuneplan.
25. Indebærer projektet behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner?			Nej	Området er beliggende i landzone og er ikke omfattet af en gældende lokalplan eller kommuneplanramme. Området er udlagt til særligt værdifuld landbrugsområde.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
26. Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer?			Nej	Efterbehandling vil ikke hindre, at der senere vil kunne graves dybere, og dermed kunne indvindes yderligere råstoffer. Dette vil dog kræve forudgående ansøgning og meddelelse af tilladelse.
27. Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets grundvand?			nej	Det vurderes, at råstofindvinding over grundvandsspejlet ikke vil have en hydraulisk påvirkning af eller på det omkringliggende grundvand, da der ikke graves under grundvandsspejlet. Dette er gældende både under og efter endt råstofindvinding. Det er derfor regionens vurdering, at råstofindvindingen ikke vil have en væsentlig påvirkning af grundvandsstanden i de primære magasiner og dermed ikke vil udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets grundvand.
28. Indebærer projektet en mulig påvirkning af sårbare vådområder?			nej	Der er en §3 sø nær det ansøgte graveareal, samt et vandløb i den østlige del af marken. I den nordøstlige del af marken er også et andet vandhul, som ikke er udpeget §3 sø. Der holdes af ansøger en afstand af mindst 9 meter til den nærmeste sø. Hvilket er en større afstand, end den som der holdes i dag, hvor landbrugsafgrøder vokser mellem 0,5 og 1 meter fra den §3 registrerede søs bredder. Derudover er det oplyst, at der ikke genetableres dræn nærmere end 12 meter fra søerne. For den store sø vil afstanden være ca. 72 meter. Der vil være ca. 45 meter til vandløbet. Afstanden varierer, da vandløbet ikke løber i en lige linje.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				På grund af den påtænkte graveafstand til søer og vandløb, afstanden for etablering af dræn, jordbundforholdene samt projektets begrænsede gravedybde vurderes det, at der ikke er risiko for, at projektet vil ændre tilstanden af vådområderne.
29. Er projektet tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen?	ja			Projektet ligger indenfor kystnærhedszonen.
30. Forudsætter projektet rydning af skov?			Nej	Der er ikke skov på arealet.
31. Vil projektet være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker?			Nej	Der er ikke kendskab til planer for området.
32. Tænkes projektet placeret i Vadehavsområdet?			Nej	Vadehavsområdet er ikke i nærheden.
33. Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder nationalt?			Nej	Nærmeste fredet område er ca. 350 meter sydligt for området. Projektet vurderes ikke at påvirke dette område pga. afstanden. Området er en rundhøj fra oldtiden. Derudover er der de tidligere nævnte § 3 områder (se pkt. 28) nær projektområdet. Hele Ladkær Skov er i Sønderborg Kommunes kommuneplan også udlagt som naturområde med særlig beskyttelsesinteresse.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Projektet indebærer ikke ændring af disse områder og strækker sig heller ikke ind i disse områder, hvorfor det vurderes, at der ikke kan ske påvirkninger af områderne.
34. Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder internationalt (Natura 2000)?			nej	De to nærmeste Natura 2000 områder ligger henholdsvis ca. 1,5 km og ca. 1,8 km væk. Det drejer sig om Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als som er udpeget som habitatområde nr. 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als og fuglebeskyttelsesområde nr. 64 Flensborg Fjord og Nybøl Nor Samt Natura 2000-område nr. 94, som er udpeget som fuglebeskyttelsesområde nr. 68 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov og Habitatområde nr. 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov. Af basisrapport "Natura 2000- basisanalyse 2022-2027, revideret udgave for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode skov" fra november 2021 fremgår det, at udpegningsgrundlaget er:

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger																											
				Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 83 <table><tr><td>Naturtyper:</td><td>Lagune* (1150)</td><td>Kransnålalge-sø (3140)</td></tr><tr><td></td><td>Næringsrig sø (3150)</td><td>Nedbrudt højmose (7120)</td></tr><tr><td></td><td>Hængesæk (7140)</td><td>Kildevæld* (7220)</td></tr><tr><td></td><td>Rigkær (7230)</td><td>Bøg på mor med kristtorn (9120)</td></tr><tr><td></td><td>Bøg på muld (9130)</td><td>Ege-blandskov (9160)</td></tr><tr><td></td><td>Skovbevokset tørvemose* (91D0)</td><td>Elle- og askeskov* (91E0)</td></tr><tr><td>Arter:</td><td>Sumpvindelsnegl (1016)</td><td>Stor vandsalamander (1166)</td></tr></table> Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlaget. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Lagune (1150), Avneknippemose (7120), Bøg på mor med kristtorn (9120) og Skovbevokset tørvemose (91D0) er ikke tilstede i habitatområde 94. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere. Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 68 <table><tr><td>Fugle:</td><td>Rørhøg (Y)</td><td>Hvæpsevåge (Y)</td></tr><tr><td></td><td>Isfugl (Y)</td><td>Rødrygget tomskade (Y)</td></tr></table> Tabellen viser fugle på udpegningsgrundlaget. I parenteserne står "T" for træfugl og "Y" for ynglefugl. Det fremgår af basisrapporten, at: Natura 2000-område nr. 94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er primært karakteriseret ved skovområder, især bøgeskov. Også ege-blandskov og elle- askeskov forekommer med betydelige arealer. Derudover er der mindre arealer med de lysåbne naturtyper hængesæk, rigkær og kildevæld. Skovene og de lysåbne vådbundstyper er levested for områdets fugle og arter. Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper er overvejende moderat, hvor den i anden kortlægningsrunde var overvejende god. Der er ganske få lysåbne arealer med habitatnatur i området, og ændring i tilstanden skyldes bl.a. større effekt af afvanding og færre positive arter på to arealer. Det vurderes, at begyndende tilgroning med høj græs- og urtevegetation, samt påvirkning	Naturtyper:	Lagune* (1150)	Kransnålalge-sø (3140)		Næringsrig sø (3150)	Nedbrudt højmose (7120)		Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)		Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)		Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)		Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)	Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)	Fugle:	Rørhøg (Y)	Hvæpsevåge (Y)		Isfugl (Y)	Rødrygget tomskade (Y)
Naturtyper:	Lagune* (1150)	Kransnålalge-sø (3140)																													
	Næringsrig sø (3150)	Nedbrudt højmose (7120)																													
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)																													
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)																													
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)																													
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)																													
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)																													
Fugle:	Rørhøg (Y)	Hvæpsevåge (Y)																													
	Isfugl (Y)	Rødrygget tomskade (Y)																													

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				fra afvanding kan være en trussel mod området lysåbne naturtyper. Skovnaturtyperne vurderes overordnet set at være stabile, hvad angår de undersøgte strukturparametre. Sumpvindelsnegl er fundet i forbindelse med overvågningen af natira2000 området. Hvorimod der ikke er fundet Stor vandsalamander i området i forbindelse med overvågningen. Rødrygget tornskade og hvepsevåge er registreret med 2 par, mens Isfugl og Rørhøg ikke er fundet ynglende i fuglebeskyttelsesområdet i forbindelse med overvågningen. Der er i området kortlagt 1 sø over 5 ha og 73 småsøer under 5 ha. Den store sø er vurderet til at have dårlig økologisk tilstand på grund af ikke god kemisk tilstand. Langt størstedelen af de tilstandsberegnete småsøer under 5 ha er i god til høj naturtilstand. Resterende småsøer i moderat tilstand vurderes generelt at være truet af eutrofiering. Derudover findes der 1 sø i området uden tilstandsberegning Af basisrapport "Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, revideret udgave for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als" fremgår det, at udpegningsgrundlaget er:

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 173 Naturtyper: Sandbanke (1110) Bugt (1160) Rev (1170) Arter: Marsvin (1351) Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 64 Fugle: Edderfugl (T) Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. Ved fuglearterne er det angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T). Det fremgår af basisrapporten at Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als primært er karakteriseret ved bugter og vige, rev og sandbanker. Edderfugl raster i fuglebeskyttelsesområdet, men forekomsten er endnu ikke ordentligt kortlagt, hvorfor det ikke er muligt at udtale sig nærmere om artens forekomst i fuglebeskyttelsesområdet. De marsvin man finder i området tilhører Bæltehavsbstanden. Regionen vurderer, at grundet afstanden til Natura -2000 områderne samt projektet og projektområdets karakter af landbrugsareal uden levesteder, er det ikke muligt for projektet at påvirke natura 2000-områderne og deres udpegningsgrundlag med støv, støj, vibrationer, lugt eller lys. De lokale påvirkninger, der er fra råstofindvindingen aftager med afstanden fra aktiviteten.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Region Syddanmark vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke de to Natura 2000-områder eller deres udpegningsgrundlag. Hertil vurderes der ikke at være øvrige relevante Natura 2000- områder, som projektet vil have påvirkning på. Det vurderes, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering af projektets virkning på Natura 2000områderne.
35. Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV?	Ja			På markmødet den 2. maj 2024 blev der konstateret vandsalamander i det lille vandhul. Dyrene blev ikke artsbestemt på dagen. Det antages derfor, at der er Stor vandsalamander i søen. Da der findes både Lille vandsalamander og Stor vandsalamander inden for en radius af 1 km fra matriklen. I henhold til arter.dk. I 2001 blev det konstateret, at vandhullet er ynglevandhul for Lille vandsalamander, hvilket fremgår af Danmark Miljøportals Naturbase, det antages derfor, at vandhullet også er ynglevandhul for Stor vandsalamander. Stor vandsalamander er observeret 2 steder cirka 500 meter nord fra matr. nr. 27 Bojskov Ullerup. Der er ansøgt om at grave mindst 9 meter fra søen. Der graves ikke på den østlige del af matriklen, da lyslederkablet ligger ca. 5 meter vestligt fra søen midt på matriklen. Derved ligger hele arealet mellem sø, vandløb og skov uden for det ansøgte graveområder. Der vil derfor ikke foregå aktiviteter i forbindelse med indvindingen af rødder i det område, hvor der kan risikere at være vandring af Stor Vandsalamander fra skoven til ynglevandhullet. Det er derfor Region Syddanmark vurdering, at det ansøgte projekt ikke indebærer en forringelse eller en hindring for den enkelte vandsalamanders udnyttelse af søen.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Derudover er der foretaget en skrivebordsundersøgelse for at tjekke for forekomster af andre bilag IV arter i området. Dette er gjort på arter.dk ved opslag i et område afgrænset af Sønderborgmotorvejen og op til 2 km i sydlig, vestlig og østlig retning. Der er konstateret Odder 1,4 km væk i en vandløbsforgrening, i forlængelse af vandløbet, der løber østligt fra matr. nr. 97 Bojskov Ullerup. Derudover optræder, der et fund af Stor vandsalamander ca. 900 meter vest for projektarealet. Regionen vurderer, at gennemførelse af det ansøgte projekt, som beskrevet, ikke vil skade eller ødelægge yngle eller rasteområder for bilag IV-arter eller skade den økologiske funktionalitet heraf, i det der er lagt vægt på projektets midlertidige udformning og især, da der holdes større afstand til den lille §3 registrerede sø, end der gøres i dag og da det resterende areal består af en konventionelt dyrket mark. Den økologiske funktionalitet for vandsalamandere vurderes heller ikke, at blive berørt af projektet, da der i 2001 er fundet vandsalamandere i den lille sø, og de stadig findes der den dag i dag efter 2 årtiers intensivt drevet landbrugsareal.
36. Forventes området at rumme danske rødlistearter?	Ja			Det er på arter.dk og på markmødet konstateret, at selvom marken drives som konventionelt landbrug og der dyrkes afgrøder, så er der i 2001 fundet Butsnudet frø og Lille vandsalamander i den lille §3 sø. På tilsynet blev der konstateret vandsalamandere i søen.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Søen ligger 9 meter uden for det område, hvor der ansøges om at grave. Regionen vurderer, at der ikke vil ske påvirkning af søen og arterne på baggrund af projektets udformning, jordbundsforholdene, terrænet og de øvrige omgivelser.
37. Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet?				Vandløbet øst for matriklen har fastsatte miljømål. Vandløbet er ifølge vandplandata.dk uden navn (ID o3345 og DKIVER5541) og fastsat til miljømål "god økologisk tilstand" og har opnået samme tilstand. Derudover er vandløbets miljømål sat til "god kemisk tilstand" og er faktisk ukendt Vandløbet afvander til kystvandområdet Nybøl Nor (DKCOAST110). Nybøl Nor er miljømålsfastsat til "god økologisk tilstand". Området har opnået "ringe økologisk tilstand". Miljømålet for kemisk tilstand er god, fjorden har opnået "ikke-god kemisk tilstand". Projektets indebærer afskrabning og bortkørsel af det øverste lerlag. Herefter efterlades arealet med samme hældninger, som før gravning. Alle eksisterende dræn vil blive genetableret. Der vil ikke være nogen former for udledning af spildevand i graveperioden. Anvendelsen af arealet vil fortsætte med at være konventionelt landbrug efter indvinding af rødleret. Det konventionelle landbrug vil fortsætte med de samme begrænsninger i henhold til anden lovgivning som hidtil. Det er regionens vurdering, at projektet ikke vil påvirke vandløbet eller fjorden hverken direkte eller indirekte på anden vis end det, der sker fra arealet i dag.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
38. Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet?			Nej	Det nærmeste målsatte terrænnære grundvand (ID: DK111_dkmj_391_KS) er ca. 500 meter væk og opfylder dets miljømål. Den nærmeste målsatte regionale grundvandsforekomst ligger omtrent 4 km væk (ID: DK111_dkmj_391_ks). Forekomsten opfylder sine miljømål. Der er en dyb grundvandsforekomst (ID: DK111_dkmj_802_ps), hvor miljømålene er opfyldt.
39. Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet?			Nej	Der er ikke kendskab til naturområder indenfor en påvirkelig afstand med fastsatte miljøkvalitetsnormer, som er overskredet udover det tidligere omtalte vandløb, se pkt.37.
40. Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet?			Nej	Støj: Umiddelbar i nærheden er der transportkorridor i form af en togbane og en motorvej. Der er i kommuneplan 2023-2035 restriktioner i en bufferzone for etablering af boliger. Råstofindvinding kan medføre støj. Projektet ligger knap 150 meter fra restriktionsbufferzonen. Det er regionens vurdering, at det ikke udgør et væsentligt problem, da der ikke er boliger imellem projektområdet og jernbanen. Lys: Der arbejdes i dagtimerne i sommerhalvåret, hvor der er lyst. Lys er ikke nødvendigt.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
				Luft. Der er ikke kendskab til at området skulle være belastet og miljøkvalitetsnormer overbelastet.
41. Tænkes projektet etableret i et tæt befolket område?			Nej	Det ligger i landzone, med sparsom bebyggelse.
42. Kan projektet påvirke historiske landskabstræk?			Nej	Driften af råstofgraven vil midlertidigt påvirke landskabstræk da gravningen vil fjerne muldlaget. Derfor kan det forventes, at der under selve driften af råstofgraven vil dannes et ujævnt terræn, der vil stå i kontrast til det omkringliggende landskab. Det efterbehandlede areal vil fremstå som ikke skæmmende i landskabet og følge landskabets oprindelige kotehældninger og kurver. Derfor vurderes det, at projektet samlet set ikke vil påvirke landskabet.
43. Kan projektet påvirke kulturelle landskabstræk?			Nej	Det vurderes, at ingen kulturelle landsskabstræk eller diger, der kan blive påvirket af råstofindvindingen.
44. Kan projektet påvirke arkæologiske værdier/landskabstræk?	Ja			Der er ikke umiddelbart kendskab til arkæologiske værdier og landsskabstræk på selve matriklen. Dog har muset oplyst, at nærområdet rummer særdeles mange arkæologiske værdier. Det er yderligere oplyst, at der er meget høj sandsynlighed for at der vil forefindes arkæologiske fund i området. Derfor har museet i særskilt brev gjort indvinder opmærksom på hvilke forhold de skal tage højde for.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
45. Kan projektet påvirke æstetiske landskabstræk?			Nej	Området er inden for bevaringsværdigt landskab-, skovrejsning-, værdifuld landbrugs- og økologisk forbindelsesområde. Det efterbehandlede areal skal fremstå i landsskabet, som området gjorde før gravning. Blot ca. 0,8 meter lavere. Hældninger og kurver vil svare til det oprindelige landskab, så godt som muligt. Det forventes derfor, at der efter endt gravning ikke vil kunne ses en tydelig forskel på før og efter. Dog vil området efter gravning på trods af genopretning af dræn kunne fremstå mere vintervådt end det gør i dag, da det terrænnære grundvand ligger 1-2 meter under terræn. Det er regionens skøn, at det dog ikke er en væsentlig ændring af det æstetiske landskabstræk. Det skyldes erfaringerne fra flere områder i nærheden af projektarealet, hvor grundvandet også står højt, der er blevet efterbehandlet til landbrug. Erfaringerne viser, at de efterbehandlede rødlergrave ikke adskiller sig fra det omgivende landskab, samt at landbrugsdrift er muligt.
46. Kan projektet påvirke geologiske landskabstræk?			Nej	De geologiske landskabstræk er definerede af tykke lerformationer. Geologien vil fortsat været præget af lerformationer efter gravning, da indvinding efter rødler, kun indvinder det øverste iltede lerlag. Området ligger ikke inden for nationale geologiske interesseområder eller værdifulde geologiske områder.

ARTEN OG KENDETEGN VED DEN POTENTIELLE INDVIRKNING PÅ MILJØET

47. Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal	Arealstørrelsen på projektområdet er 3,5 ha. Nærområdet forventes påvirket i de 3 uger hvert år indvindingen foregår. Derudover forventes det ikke at nærområdet vil være påvirket. Det vurderes, at den støj som gravningen og lastning af lastbiler medfører, vil kunne holdes indenfor et tåleligt niveau i lyset af, at påvirkningen maksimalt varer 3 uger om året.
48. Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen	De nærmeste 4 husstande. Cirka 6 personer.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
49. Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning?			Nej	Det forventes ikke, at området er sårbart, da det ligger i det åbne land og der i forvejen drives landbrug på alle markarealer i umiddelbar nærhed. Samtidig har området ifølge indvinder og lodsejer, som oplyst på markmødet, i årevis været præget af lerindvinding, og mange matrikler har allerede været igennem processen.

Kriterium	Ja	Bør un- dersø- ges	Nej	Bemærkninger
50. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige enkeltvis?			Nej	Det forventes ikke, at miljøpåvirkningerne er væsentlige enkeltvis på baggrund af den korte varighed på årsbasis, driftstider, fraværende vandforbrug samt antallet af maskiner og da arealet tilbagegår til tidligere anvendelse efter endt indvinding.
51. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige samlet?			Nej	Det forventes ikke, at miljøpåvirkningerne er væsentlige samlet på baggrund af den korte varighed på årsbasis, driftstider, fraværende vandforbrug samt antallet af maskiner og da arealet tilbagegår til tidligere anvendelse efter endt indvinding.
52. Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunen?			Nej	Påvirkninger er meget lokale og samtidig er området meget begrænset.
53. Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande?			Nej	Påvirkninger er meget lokale og samtidig er området meget begrænset.
54. Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks			Nej	Den samlede miljøpåvirkning af projektypen er velkendt og meget almindelige for denne type projekter, og kan derfor ikke betegnes som kompleks. De afledte effekter er derfor velkendte.
55. Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen?	Ja			Da miljøpåvirkningen er velkendt, vides det, at maskinkørsel er støjende. Da miljøpåvirkningen samtidig er vurderet som værende af underordnet betydning på baggrund af projektet karakteristika vurderer Region Syddanmark det ikke som problematisk.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
56. Er påvirkningen af miljøet varig?			Nej	Påvirkningen fra driftsfasen ophører ret hurtigt og er hvert år kun midlertidig. Påvirkningen fra indvindingen, vil være varig, om end ikke iøjnefaldende, da der efterbehandles til et landskab, som følger det oprindelige landskab blot 0,8 meter lavere.
57. Er påvirkningen af miljøet hyppig?			Nej	Indvinding i 3 uger i sommerhalvåret er ikke hyppigt.
58. Er påvirkningen af miljøet irreversibel?	Ja			Driftspåvirkningerne er reversible, da de ophører. De fjernede råstoffer kommer ikke tilbage. Landskabet sænkes med ca. 0,8 m efter endt indvinding. Denne påvirkning vil være irreversibel
59. Er der andre kumulative forhold?			Nej	Region Syddanmark har ikke kendskab til andre projekter på samme vej. Region Syddanmark har kendskab til igangværende og planlagte arealer forskellige steder i Sønderborg Kommune. De vurderes dog alle at ligge i sådan en afstand eller på sådanne til og frakørselsforhold, at de ikke vil få kumulative effekter sammen med denne lergrav. Derudover er de fleste projekter udført af samme indvinder. Og da alle arealerne er kendt for at have kortvarig indvinding få uger om året, samt at arealerne tages på skift, så skønnes det, at arealerne reelt ikke vil være i drift samtidig.
60. Er det, jf. ansøgningen, muligt at begrænse indvirkningerne?	Ja			Ansøger har i sin ansøgning oplyst, hvilket tiltag som forventes at blive taget i brug, skulle der opstå væsentlige gener af nogen art. Samtidig har ansøger netop sikret sig at tage hensyn til omgivelserne ved at tilrettelægge projektet hensigtsmæssigt.

KONKLUSION

Kriterium	Ja	Nej	Bemærkninger
61. Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at det ansøgte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport?		Nej	Da projektet ikke i sig selv eller i kumulation med udnyttede eller uudnyttede råstoftilladelser, planer m.m. ikke har nogen væsentlig negativ effekt på miljøet vurderes det, at der i forbindelse med råstofindvindingen ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport.

Dato: 8. november 2024

Sagsbehandler: Mette Hedegaard

Bilag 5 Udtalelse fra museet

MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

MUSEUM SØNDERJYLLAND | VIDEN OG SAMLINGER | ARKÆOLOGI

ARKÆOLOGI HADERSLEV | DALGADE 7 | DK-6100 Haderslev | T +45 65 370 801
PLANER@MSJ.DK

Region Syddanmark

Att.: Mette Christina Leth Hedegaard

Region Syddanmarks Journal nr.: 23/14623

Dato: 03.05.2024

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 24/7401

Arkæologisk udtalelse vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget høringsmateriale vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalisk kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Projektbeskrivelse

Efter det oplyste er der ansøgt om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding i form af ler i et område nord for Adsbøl ved Kobberholm. Planområdet omfatter en del af matr.nr. 27 Bojskov ejerlav, Ullerup. Planområdet omfatter et samlet areal på ca. 4,7 ha ifølge det oplyste.

Området er i dag udlagt til dyrket mark/græs med en mindre sø.

Topografisk beskrivelse

Planområdet ligger ved Kobberholm nord for Adsbøl på Sundeved. Området ligger i relativt højt i morænelandskabs bølgende terræn. Området afgrænses mod syd og øst af vandløb. Yderligere afgrænses området mod øst af Ladkær Skov.

Tæt omkring området er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder.

Syd for planområdet ligger en fredet gravhøj i den sydlige del af Ladkær Skov (sb. 16 Ullerup Sogn).

Yderligere 4 ikke-fredede gravhøje er registreret sydøst her for (sb. 12, 17, 130-131 alle Adsbøl Sogn). I samme område er registreret en stenlægning, som ikke kan dateres (sb. 13 Adsbøl Sogn).

Nord for planområdet løber motorvejen mellem Kliplev og Sønderborg. Forud for etableringen af motorvejen har Museet udført forundersøgelser og udgravninger af hele området med adskillige registreringer af fortidsminder til følge. Her skal blandt andet nævnes adskillige bopladser fra ældre jernalder herunder HAM 4750 Kobberholm I, sb. 211 Ullerup Sogn og HAM 4744 Trunbro I, sb. 208 og endeligt HAM Trunbro III, sb. 210 Ullerup Sogn.

Side 1 af 2

Foruden de ovennævnte bopladser er der mod nordvest registreret en hustomt fra yngre romersk jernalder (sb. 250 Ullerup Sogn) og ældre jernalder (sb. 279 Ullerup Sogn).

Hertil kommer en række registreringer af blandt andet en sleben tyknakket flintøkse fra yngre stenalder (sb. 220 Ullerup Sogn) og forskellige gruber og kogestensgruber (sb. 218, 221 og 259 alle Ullerup Sogn).

Vi ved desuden af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sine bo- og gravpladser højt i terrænet og tæt ved vand. Netop en sådan placering, som det pågældende planområde har.

Museets vurdering

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er meget høj risiko for at støde på væsentlige jordfaste fortidsminder inden for planområdet.

Museet anbefaler derfor, at der bliver foretaget en frivillig forundersøgelse af planområdet inden anlægsarbejdet går i gang.

Da planområdet overstiger 5000 m² skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsminde, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

Yderligere sagsbehandling

Efter aftale med bygherre udarbejder Museum Sønderjylland - Arkæologi gerne et budget og en tidsplan for en forundersøgelse af området.

Vi beder venligst bygherre oplyse CVR-nummer ved henvendelse.

Henvendelse til Pernille Kruse: 65 370 823/ pekr@msj.dk.

Med venlig hilsen

METTE SØRENSEN

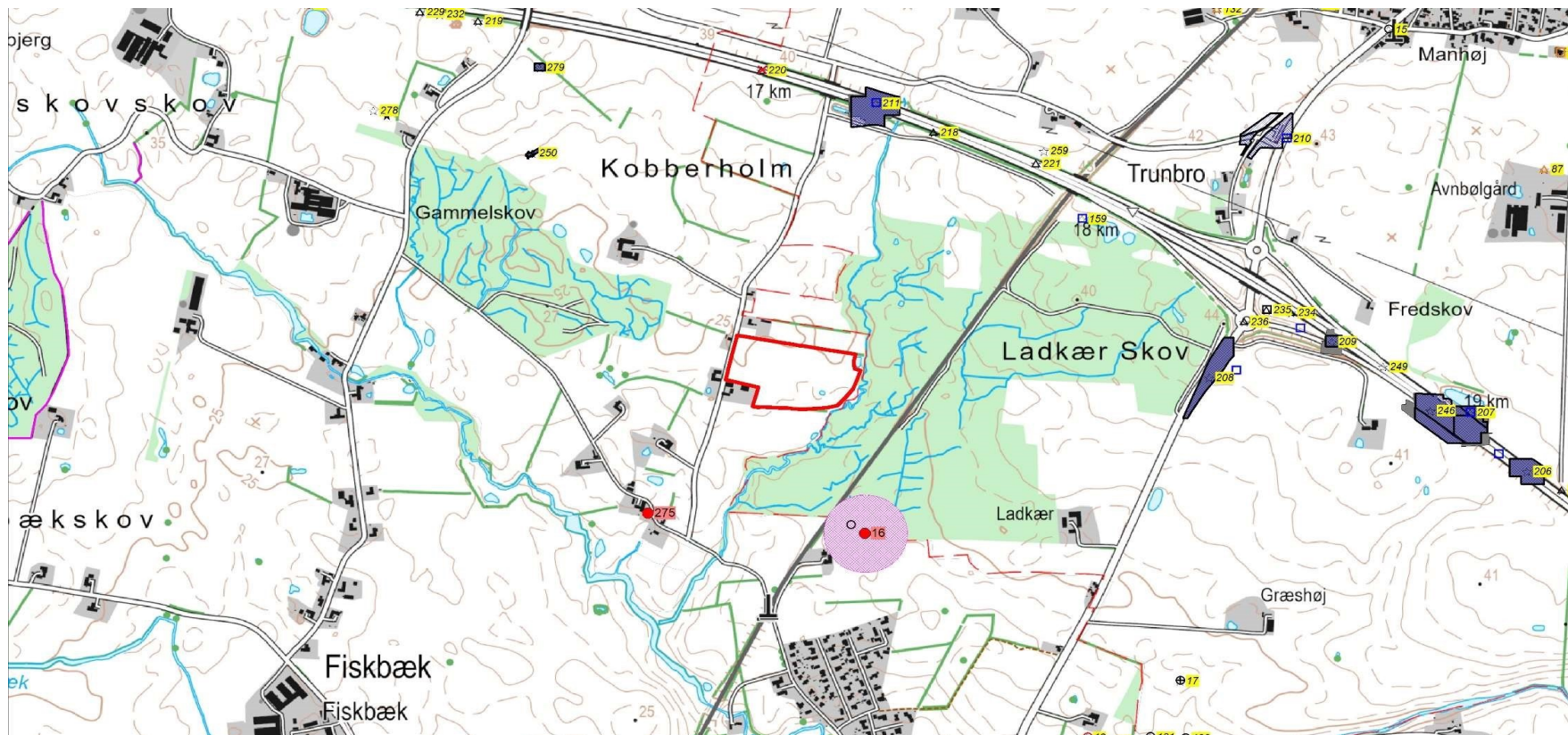
MUSEUMSINSPEKTØR

+45 65 37 08 32| M +45 21 66 92 64

MESR@MSJ.DK

PLANER@MSJ.DK

Side 2 af 2

Kortbilag til 24/7401 vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. 100 meter beskyttelseszoner markeret med pink skravering.

Aktuelt 4 cm kort.

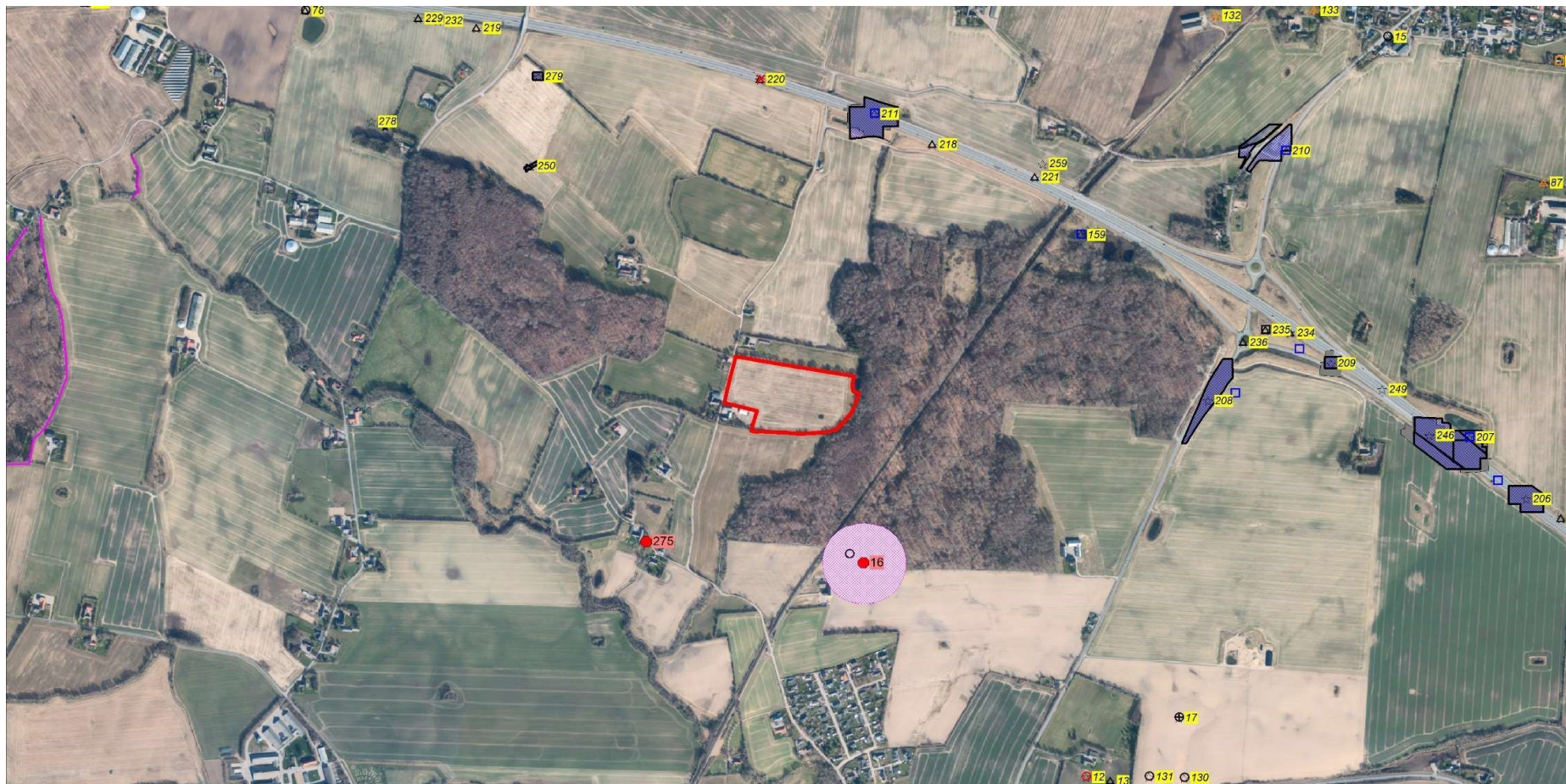

Kortbilag til 24/7401 vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. 100 meter beskyttelseszoner markeret med pink skravering.

Ortofoto fra 2022.

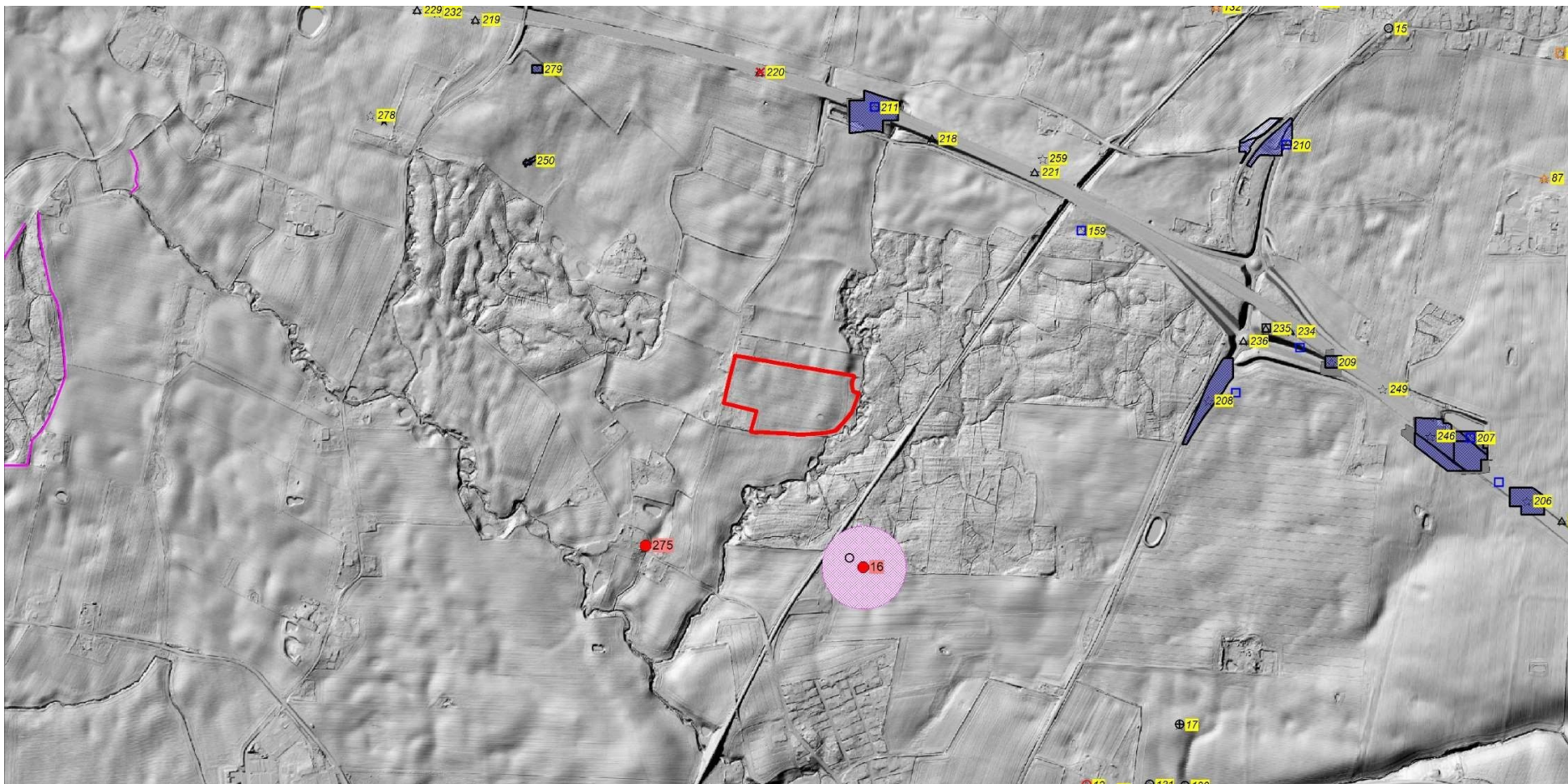

Kortbilag til 24/7401 vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. 100 meter beskyttelseszoner markeret med pink skravering.

Ortofoto fra 2022.

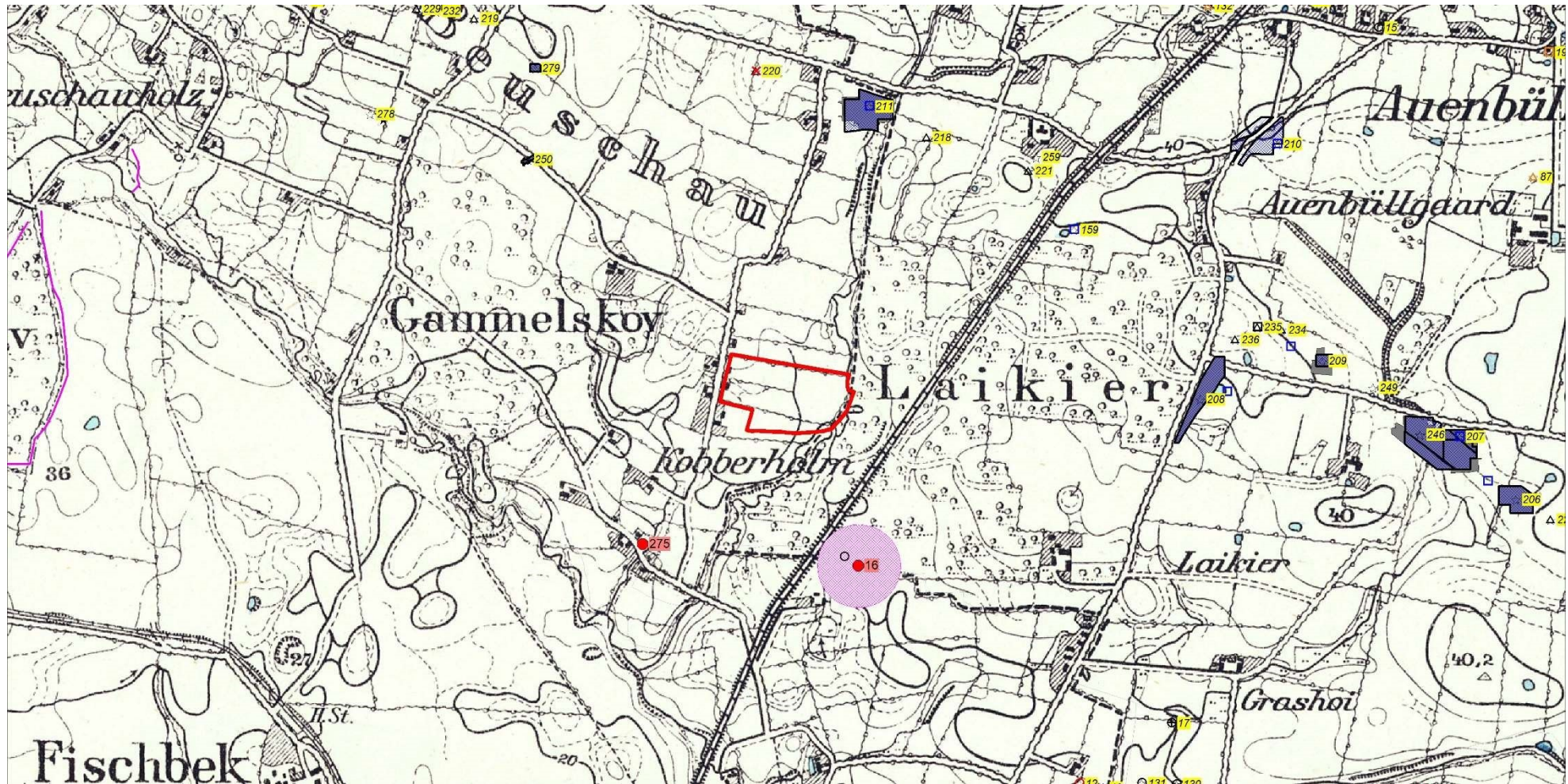

Kortbilag til 24/7401 vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. 100 meter beskyttelseszoner markeret med pink skravering.

Danmarks Højdemodel – terrænmodel.

Kortbilag til 24/7401 vedr. erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. 27 Bojskov Ejerlav, Ullerup (Sønderborg Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. 100 meter beskyttelseszoner markeret med pink skravering.

Preussiske målebordsblade fra slutningen af 1800-tallet.

